

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 5: Forslag til lov om meddelelse af dansk indfødsret til Alexandra Christina Manley.

Af justitsministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 4/10 95. Første behandling 11/10 95. Betænkning 26/10 95).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 6:**Forespørgsel til socialministeren:**

»Hvilke initiativer planlægger regeringen for at indfri løftet om en pasningsgaranti for dagtilbud for de 0-5-årige inden udløbet af 1995, for så vidt angår dagpasning i henhold til bistandslovens § 69, § 70 og § 95?«

Af Villy Søvnald (SF), Anne Baastrup (SF), Steen Gade (SF) og Jes Lunde (SF).

(Forespørgslen anmeldt 12/10 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 26/10 95).

Begrundelse**Villy Søvnald (SF):**

Når SF stiller forespørgslen om, hvilke initiativer regeringen planlægger for at indfri løftet om en pasningsgaranti for dagtilbud for de 0-5-årige inden udløbet af 1995, har det flere årsager.

I dag er der som bekendt knap 2 måneder, til 1995 udløber. Vi er ikke i dag i nærheden af den lovede pladsgaranti. Vi er tværtimod i den modsatte situation.

Vi ved med sikkerhed i dag, at regeringen ikke kan eller ikke vil leve op til sit løfte om en pasningsgaranti. Vi er i den situation, at ventelisterne igen vokser dramatisk eller sagt med andre ord: Vi fjerner os i dag mere og mere fra den lovede pladsgaranti.

Det er for dårligt. Ikke alene fordi regeringen løber fra et centralt løfte givet til Folketinget og til befolkningen, men det er i sagens natur specielt dårligt over for de børnefamilier og de børn, for hvem dagligdagen på grund af den manglende pladsgaranti bliver langt mere træls og besværlig, end den behøvede at være.

Vi forstår ikke, at regeringspartierne ikke tillægger værdien af en pladsgaranti højere vægt, dels af de ovennævnte grunde, dels fordi den manglende pladsgaranti har nogle afledede konsekvenser.

Regeringen har i sommerens og i efterårets løb været meget optaget af mobilitet på arbejdsmarkedet. Finansminister Mogens Lykketoft offentliggjorde den 28. september for godt 1 måned siden en mobilitetsrapport. Ifølge rapporten er en pasningsgaranti en nødvendig gulerod for at få forældre med småbørn til at flytte teltpælene til en anden del af landet.

Bortset fra sprogbruget om gulerødderne som lokkemiddel er det jo i virkeligheden meget enkelt: Det er umuligt for en familie med børn at

få en dagligdag på arbejdsmarkedet, i uddannelsessystemet eller i øvrigt til at hænge sammen, hvis der ikke er en pasningsgaranti. Det gælder, uanset om man flytter eller man bor et fast sted.

I SF er vi meget spændte på socialministerens redegørelse. Vi vil specielt lytte meget efter, om det er en tale med mange smukke hensigts-erklæringer, men uden reelle bud, der afhjælper den nuværende, for SF uacceptable situation.

Besvarelse

Socialministeren (Karen Jespersen):

Der har igennem årene været stor politisk opmærksomhed om, hvordan kommunerne kan klare opgaven med at sikre det nødvendige antal pladser i dagtilbud for børn.

Regeringen Nyrup Rasmussen har da også lige fra første færd gjort det klart, at den sigter mod, at alle forældre, der ønsker deres børn i 1-5-års-alderen passet i et offentligt dagtilbud, skal have denne mulighed.

Det gælder naturligvis både for de kommunale og for de amtskommunale dagtilbud. Det har regeringen arbejdet ihærdigt på, og vi er da også tættere på målet end nogen sinde, når vi ser på situationen i dag.

Regeringen har taget en række initiativer igennem de senere år. Vi har for at nedbringe ventelisterne for det første sikret, at kommunerne kan få refunderet 30 pct. af den reelle stigning i forhold til budgettet for 1993 i lønudgifter til børnepasning i årene 1994 og 1995. For hvert af de 2 år har der altså samlet været afsat 400 mio. kr. til børne- og ældreområdet for at sikre en håndsrækning til en udbygning af såvel børne- som ældreområdet.

For det andet er der på samme måde også i årene 1994 og 1995 afsat en ekstraordinær lånepulje på 500 mio. kr. til finansiering af bl.a. etablering af dagtilbud i eksisterende byggeri.

For det tredje er der en lempelse af deponeringskravene ved leje af daginstitutionslokaler i eksisterende lokaler, som videreføres i 1996, således at der til og med udgangen af 1996 ikke skal ske deponering ved leje/leasing til børnepasningsformål.

For det fjerde er der i forbindelse med finansloven for 1995 sket en omlægning af søskenderabatten for at imødekomme kommunerne, som har fremhævet, at de tidligere bestemmelser gav en overefterspørgsel.

Bloktilskuddene er også for hvert af årene 1994 og 1995 forhøjet med 150 mio. kr. med henblik på at etablere åbne pædagogiske tilbud, herunder korttidstilbud, som kan give en aflastning af benyttelsen af fuldtidstilbud. Endelig har kommunerne som en midlertidig ordning for 1994 og 1995 fået mulighed for at yde tilskud til forældre med børn i alderen fra 24 uger til 2 år til dækning af udgifterne til privat børnepasning, så længe kommunerne ikke kan tilbyde plads i en offentlig dagpasning.

Derudover har regeringen som supplement til de væsentligt forbedrede økonomiske muligheder besluttet at forlænge ordningen med supplerende tilskud til forældreorlovsydelsen, sådan at der er mulighed for at forbedre forældres muligheder for at gå på orlov.

Men noget af det vigtigste – kan man sige – er de aftaler med kommunerne, der er blevet indgået i 1994 og i 1995, og i 1995 handler det jo om kommunernes økonomi i 1996.

Spørgsmålet om at sikre det nødvendige antal pladser i dagtilbud har været et højt prioriteret punkt under de årlige forhandlinger mellem regeringen og kommunerne.

Det indgik således også i aftalen mellem regeringen og kommunerne i juni måned i år, at der er enighed om, at udbygningen på dagtilbudsområdet skal fortsætte i 1996, især med henblik på de 1-5-årige børn.

Aftalen mellem regeringen og kommunerne om kommunernes økonomi i 1996 er efter regeringens opfattelse så økonomisk rummelig, at kommunerne, hvor der er politisk vilje til det, også har den økonomiske mulighed for at sikre det nødvendige antal pladser til de 1-5-årige børn.

Her er vi altså ved et kernepunkt, nemlig at den aftale, der er indgået, efter vores mening rummer de økonomiske muligheder for at sikre, at der er de nødvendige antal pladser, vel at mærke hvis kommunerne har den politiske vilje.

Dagtilbudsområdet er et kommunalt ansvarsområde, og det er regeringens rolle at sikre, at den kommunale økonomi er tilstrækkelig til, at målet kan nås, hvis den lokale politiske vilje er til stede. Men som jeg har sagt, hver gang vi har diskuteret dette spørgsmål, ønsker vi ikke at ændre på spillereglerne og lovgive på dette område. Regeringen har hele tiden været indstillet på, at vi skal nå målet gennem en aftale med de kommunale parter, og vi mener altså, at vi med kommuneaftalen for 1996 har løftet vores del af opgaven, og at kommunerne nu har mulighed for at løfte deres del.

Hvis vi ser på, hvad kommunerne gør, viser de faktisk en meget stor vilje til at sikre det nødvendige antal dagtilbudspladser for de 1-5-årige. Hvis vi ser samlet på udviklingen til 1996, både når det gælder vuggestuer, børnehaver, dagplejer og skolefritidsordninger, er der faktisk sket en meget stor udbygning, i alt med 100.000 pladser over de her år, og det betyder, at vi i dag er tættere på målet, end vi nogen sinde har været.

Kommunernes Landsforening foretog i begyndelsen af 1995 en undersøgelse. Den viste, at 200 af landets 275 kommuner ville have en pasningsgaranti inden udgangen af 1995, og at en hel del flere har udsigt til at nå målet i løbet af den nærmeste fremtid. Nogle af de kommuner, der er anført som kommuner, der ikke har besluttet en pasningsgaranti, har det faktisk i realiteten, idet de ikke har børn på venteliste eller har så få børn, at det ikke bør være et problem at finde plads; men de har altså ikke ønsket at angive en pasningsgaranti som et mål.

Hvis vi ser på de resterende kommuner, som har ventelister, er de fleste af dem faktisk så tæt på at opfylde målet, at man kan tale om, at de i realiteten også har en pasningsgaranti.

Socialministeriet har netop været i kontakt med en række af de kommuner, som vi ved årets begyndelse kunne se faktisk havde ret lange ventelister, og det viste sig, at en del af dem, der havde ventelister i 1995, har afskaffet ventelisterne. Stort set alle kommuner har i dag det mål at opnå en pasningsgaranti – altså at kunne sikre de borgere, der ønsker at få deres børn passet, en plads i løbet af 1996.

Så vi må altså sige, at langt de fleste kommuner efterfølgende har skaffet flere pladser og planlægger udvidelser i 1996. Stort set alle kommuner har som målsætning at gennemføre en pasningsgaranti, ikke alle fuldt ud inden udgangen af 1996, men dog inden for rækkevidde, og enkelte af disse kommuner har altså allerede afskaffet deres ventelister.

Jeg kan også oplyse, at de første foreløbige sammentællinger i Indenrigsministeriet af kommunernes 1996-budgetter viser et pænt resultat. Kommunernes budgetter med en reel budgetstigning på godt 400 mio. kr. i nettodriftsudgifter til dagtilbud i forhold til 1995, og det er en realstigning på 2,7 pct., hvilket må siges klart at vise, at kommunerne har viljen og evnerne til at sætte ekstra kræfter ind til fordel for børnefamilierne.

Hvis vi ser på bistandslovens § 95 A, som jo handler om amtskommunernes tilbud til børn med fysiske og psykiske handicap, tegner der sig det billede, at der i januar 1995 var 73 børn i alderen 1-5 år på venteliste, der ikke havde en eller anden form for pasning, og det siger mig, at også i amtskommunerne er det økonomisk og politisk muligt at nå frem til en tilstrækkelig pladسدækning inden for meget kort tid.

Vi må altså i dag konstatere, at målet om at sikre alle forældre med børn i alderen 1-5 år en plads i dagtilbud ikke er fuldt nået endnu. Det havde regeringen gerne set at det var, men kommuneaftalen for 1996 rummer ikke en pasningsgaranti allerede ved udgangen af 1995, for vi må erkende, at det ikke vil være realistisk at få alle kommuner med i år, hvis vi også skal opretholde en rimelig kvalitet.

I et lille antal kommuner er antallet af børn på venteliste så stort, at det ganske enkelt ikke vil være muligt at nå at bygge nye institutioner, også selv om den kommunale økonomi gav mulighed for det. Vi ønsker ikke, at pladserne skal presses igennem med risiko for, at det går ud over kvaliteten, f.eks. alene ved at satse på merindskrivninger.

Med i billedet hører også, at nogle af kommunerne melder om fortsat stigende efterspørgsel som følge af et stigende børnetal, en positiv udvikling på arbejdsmarkedet, der betyder, at flere børn skal passes, og at flere forældre vender tilbage til arbejdsmarkedet efter forældreorlov. Man kunne kalde det en pukkel af orlovs-havere fra sidste år.

Men disse efterspørgselsskabende faktorer er jo positive for kommunerne, og jeg tror, at alle kommuner ønsker, at beskæftigelsen skal stige, for det giver flere skattekroner og dermed bedre økonomiske muligheder for at prioritere en udbygning på dagtilbudsområdet.

Til slut vil jeg nøjes med at fremhæve, at kommunerne altså i kraft af en meget rummelig kommuneaftale og i kraft af den markant forbedrede kommunale økonomi i 1996 har en reel økonomisk mulighed for at sikre det nødvendige antal pladser, såfremt der lokalt er politisk vilje til det, og det er jeg overbevist om at der er.

Meldingerne om udbygningen i 1996 for selv de kommuner, der i foråret 1995 havde de største problemer, viser, at der er sådan en politisk vilje til stede, ganske enkelt fordi det er i kommunernes egen interesse at kunne tiltrække unge børnefamilier. Det forudsætter, at der er tilstrækkelig mange pladser i de offentlige dag-

tilbud, og det viser vores undersøgelse at der er en klar vilje og evne til at arbejde for. Derfor er der ikke nu basis for centrale initiativer ud over, hvad regeringen allerede har besluttet; men regeringen og Socialministeriet vil selvsagt løbende følge udviklingen.

Forhandling

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil takke socialministeren for redegørelsen. Jeg tilkendegav i motiveringen for forespørgslen, at vi specielt ville lytte efter noget i talen, der var kendetegnet af smukke hensigtserklæringer, men måske uden det reelle indhold, fordi de børnefamilier, der venter, jo er mere optaget af konkrete løfter end af lyrik. Jeg synes, man kan karakterisere ministerens redegørelse på den måde, at det var en historisk redegørelse for, hvad regeringen har gjort. Det er det i sagens natur svært at være uenig i, al den stund det er historieskrivning.

Så var der en redegørelse for en række hensigter og mål af en mere overordnet og luftig karakter, men hensigtserklæringer hjælper næppe den familie, der i dag ikke kan få passet sit barn.

Derimod synes jeg, at redegørelsen var ganske tynd, når man kigger på, hvad vi fremover kan forvente. Der blev redegjort for det, socialministeren betegede som ændringer i søskenderabatten – et meget korrekt udtryk; jeg vil kalde det forringelser af søskenderabatten – som blev gennemført for at dæmpe efterspørgslen. Vi kan i dag konstatere, at det ikke har betydet en afdæmpet efterspørgsel, men alene en forringelse af børnefamiliernes økonomi.

Der blev også redegjort for tilskud til privat børnepasning. Vi må vel konstatere, at det fylder så lidt i virkelighedens verden, at det ingen betydning har – og gudskelov for det.

Så blev det nævnt, at kommuneaftalen for 1996 er så rummelig, at de 400 mio. kr., der er afsat i kommunerne, skulle kunne klare problemet. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at alene den demografiske udvikling, altså de flere børn, i 1995 har betydet en øget efterspørgsel på 10.000 pladser. 400 mio. kr. svarer rundt regnet til 4.000-5.000 pladser, hvilket vil sige, at hvis man bare skal klare demografien, altså pladser til de flere fødte børn, er der ikke engang afsat halvdelen af det beløb, som alene de flere børn ifølge de foreløbige meldinger fra kommunerne tilsiger er nødvendigt. Det er den ene side.

Den anden side af socialministerens redegørelse var egentlig en åben erkendelse – og jeg synes, ærligheden skal roses – af, at regeringen reelt har opgivet løftet om pladsgaranti. Det ligger i sagens natur, at man ikke når det i løbet af de sidste 2 måneder af 1995. Vi hørte socialministeren sige, at vi formentlig heller ikke når det i 1996. Jeg vil tro, at hvis vi har en sådan debat i næste folketingssamling, vil det være under overskriften: »Vi når det heller ikke 1997« osv. Jeg synes, det er forstemmende, at regeringen svigter et centralt løfte om en pladsgaranti. Det har egentlig ikke så meget med den politiske troværdighed at gøre; det er mere et spørgsmål mellem regeringen og dens vælgere.

Det, der er et større problem, er den realitet, at vi i dag bevæger os ikke hen imod, men væk fra en pladsgaranti. Alle, der har orienteret sig i aviserne i den sidste uge, og alle, der har orienteret sig i virkeligheden uden for huset her, ved, at ventelisterne i kommunerne vokser og vokser i øjeblikket.

I dag har ca. to tredjedele af kommunerne en pladsgaranti, men tallene er værre, end det antyder, for blandt den tredjedel af kommunerne, der i dag lader børn vente, er der et stort antal store og mellemstore kommuner. Derfor er situationen værre end i absolutte tal, altså for de børn, der venter.

Der er flere grunde til, at ventelisterne er vokset siden årsskiftet. Den ene grund er, at der er 11.000 færre på forældreorlov, end der var for 1 år siden. Det er regeringen, Venstre og Det Konservative Folkeparti skyld i, idet forældreorlovsordningen som bekendt blev forringet ved finanslovforliget sidste år.

Det sker, at Folketinget vedtager love, som befolkningen er glad for. Det var jo tilfældet med loven om forældreorlov, og det forskrækkede så meget, at ordningen blev forringet sidste år ved finanslovforliget. Derfor er der 11.000 færre på orlov. Dertil skal så lægges, at de kommuner, der yder tilskud, bliver stadig færre. Det er en fjerdedel af de kommuner, som ydede tilskud for 2 år siden, der gør det i dag, og de tilskud, de yder, bliver stadig mindre.

Det var ellers regeringens forudsætning, da den sidste år nedsatte dagpengesatsen fra 80 til 70 pct., at et stigende antal kommuner ville gå ind og dække det hul, det efterlod. Vi kan i dag konstatere, at det er gået stik modsat.

En anden grund til, at ventelisterne vokser, er, at børnetallet vokser. Jeg har redegjort for, at alene den demografiske udvikling øger dag-

institutionsbehovet med ca. 10.000 pladser i løbet af 1995.

Det vil sige, at den udbygning, der har fundet sted i 1995, alene har dækket en demografisk stigning, men ikke efterspørgslen som følge af forringelsen af orlovsordningerne og ikke den stigende efterspørgsel, der følger af, at flere er i arbejde og i aktivering.

Det er i øvrigt forunderligt, at man ikke er villig til at anerkende den enkle sammenhæng, at flere i arbejde betyder en større efterspørgsel efter daginstitutionspladser. Det er ellers en indlysende sammenhæng. Det er lige så indlysende, som at man ikke kan vælge kun at ville have de flere penge på grund af opsvinget, men også er nødt til at betale daginstitutionregningen.

Jeg citerede i min motivering i starten finansministerens mobilitetsrapport. Rapportens konklusion er gengivet i Dansk Arbejdsgiverforenings småskrift »Agenda« under overskriften »Børnefamilierne stavnsbindes« – i øvrigt med illustreret danmarkskort med indtegnede hvide og sorte kommuner. Egentlig er det en fantastisk historie. I en sommer og i et efterår, hvor der stort set er indført fri jagt på de arbejdsløse, har der så godt som ingen interesse været for det fundamentale problem, at børnefamilier ikke flytter, og at der opstår flaskehalse, hvis man ikke løser det fundamentale problem, at forældrene skal have deres børn passet.

Jeg skal blot for balancens skyld også nævne, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er nået frem til samme konklusion i en rapport i foråret, nemlig at ventelisterne var den største mobilitetshæmmende faktor på arbejdsmarkedet. Vi står altså i den absurde situation, at mennesker, der i dag er på en overførselsindkomst, ikke kan komme væk fra den på grund af ventelisterne.

Hvis nu man i modsætning til socialministerens redegørelse ikke vil stille sig tilfreds med lyrikken og hensigtserklæringerne, der som sagt ikke hjælper børnefamilierne, må man også ville midlerne til at sikre børnene plads. Jeg forstod på socialministeren, at regeringen ikke er villig til at tage noget skridt, der sikrer en pladsgaranti. Det, SF foreslår, er, at vi ændrer bistandsloven, så forældrene får et egentligt retskrav på en daginstitutionsplads og kommunerne en pligt til at imødekomme efterspørgslen efter daginstitutionspladser.

Jeg skal foregribe den eventuelle senere diskussion om, hvorvidt det er et indgreb i det kommunale selvstyre. Svaret er, at det begræn-

ser det kommunale selvstyre i samme omfang som pligten til at undervise børn, der melder sig som skolesøgende. Opfattes det bredt som et indgreb i det kommunale selvstyre? Det er i hvert fald lang tid siden, jeg har hørt protester over det.

Jeg synes også, at det er underligt og bagvendt at diskutere det kommunale selvstyre som retten til at lade børn stå på venteliste i årevis. Jeg er meget mere optaget af noget af det, jeg tror Socialdemokraternes tidligere formand, Svend Auken, var optaget af, nemlig borgernes rettigheder i vores system, forældrenes ret til at få opfyldt de behov, der er påtrængende for dem, og i øvrigt de ældres retskrav på også at få løst de problemer, de står med; selvfølgelig knyttet sammen med det kommunale selvstyre.

Vi ønsker desuden i SF, at virkeliggørelsen af pladsgarantien skal ske uden forringelser af standarden og ved at vægte børns muligheder for udvikling, velfærd og trivsel. Derfor ønsker vi, at der også skal følge penge med. Vi ønsker ikke en forringet pladsgaranti ved, at der stadig proppes flere børn ind i daginstitutionerne, og derfor ønsker vi, at regeringen optager forhandlinger med kommunerne om den nødvendige økonomi.

Jeg skal slutte af med at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til at leve op til løftet om en pasningsgaranti ved at ændre bistandslovens § 69, 70 og 95, så forældrene får en ret til en daginstitutionsplads og kommunerne en pligt til at imødekomme efterspørgslen på daginstitutionsområdet, og at optage forhandlinger med kommunerne, der sikrer dem økonomisk mulighed for at virkeliggøre pasningsgarantien uden forringelser af standarden og ved at vægte børns mulighed for udvikling, velfærd og trivsel.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 1).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Peder Sass (S):

Jeg vil godt indledningsvis fjerne enhver mistanke om, at det er Socialdemokratiet, der har foreslået SF at stille denne forespørgsel.

Enhver regering, også den nuværende, er glad for at få lejlighed til at kunne fremlægge nogle særdeles positive oplysninger om børnepasningsudviklingen fra 1992 til 1995. I denne periode er antallet af pladser i dagtilbud for de 0-10-årige vokset fra 357.000 til 414.000, og antallet af børn på ventelister er faldet i samme periode fra 35.000 til 12.000 pr. januar 1995. Heraf er under 8.000 af børnene i alderen 1-5 år.

Vi må altså konstatere, at regeringens initiativer, som socialministeren tidligere i dag har omtalt, med særlige reduktionsordninger, lånepuljer og lempelse af deponeringskrav har båret frugt.

Socialdemokratiet ønsker ikke at så tvivl om, at regeringen fortsat har det mål, at der til de forældre, der ønsker det, er en børnepasningsgaranti for alle 1-5-årige børn. Men dagtilbudsområdet er et kommunalt ansvarsområde, hvor reguleringen kun kan gennemføres gennem forhandlinger mellem regeringen og kommunerne. Vi forventer, at junaftalen mellem regeringen og kommunerne om kommunernes økonomi i 1996 vil være så rummelig, at det resulterer i endnu et kraftigt indhug i ventelisterne.

Selv om kommunerne fortsat udbygger på dagsinstitutionsområdet, ser det desværre ikke ud til, at vi får fjernet ventelisterne inden årets udgang. I takt med ændringer i børnetal og den positive udvikling på arbejdsmarkedet, som betyder en øget efterspørgsel, er der hele tiden behov for at justere vort mål om børnepasningsgarantien.

Begynder man at se nærmere på de skemaundersøgelser, som er udarbejdet af Kommunernes Landsforening og Det Sociale Informations- og Analysesystem, vil to ud af tre kommuner have pasningsgaranti inden årets udgang, og yderligere ca. 30 forventer at kunne få det i løbet af 1996.

Modsat vil der fortsat være godt 40 kommuner, der ikke har en egentlig børnepasningsgaranti. Disse kommuner bliver hermed endnu mere synlige på landkortet, hvilket nok ikke er særlig eftertragtet.

Jeg kan forstå på socialministerens indlæg, at antallet af kommuner med lange ventelister er meget lavt, og at de fleste af disse kommuner også har et mål: at gennemføre en pasningsgaranti, måske ikke inden udgangen af 1996, men snarest derefter.

I disse år bestræber den enkelte kommune sig på at synliggøre, hvad det er for en service, man kan tilbyde sine borgere. Borgerne vil i stadig større udstrækning vurdere kommunernes serviceniveau, før de træffer deres valg af bopæl, og hvilken kommune ønsker ikke at tiltrække nye medborgere til deres kommune?

For Socialdemokratiet er det ikke ligegyldigt, hvad det er for pasnings- og dagtilbud, vi giver vores børn. Vi ønsker ikke en pasningsordning presset igennem, hvis det går ud over kvaliteten.

Jeg tror således, at det er af meget stor betydning for de værdier og holdninger, børnene får, at de oplever børn med forskellige sociale baggrunde, der kan stimulere deres videre livsforløb. Kvalitet handler i høj grad også om den måde, pædagogerne omgås børnene på, deres holdninger til børn og dermed også om den faglighed, der ligger til grund for det daglige arbejde i institutionerne.

Det handler ikke kun om større bevillinger, men i høj grad om den fantasi og den genskabelse af oplevelser, som børn i dag i højere grad har brug for. Det er et element, vi gerne vil have ind i kvalitetsdiskussionen.

Jeg mener, det er vigtigt at danne kvalificeret modspil til en øget kommerialisering af børnenes hverdag. Jeg tænker her på de alternative dagtilbud, der er dukket op i de senere år, hvor både pædagoger, kommunale embedsmænd og politikere har udvist en stor fantasi og skabt en vifte af bl.a. udflytterbørnehaver, busordninger osv., så børnene kan komme ud i naturen. Der er mange spændende tilbud, som børnene og forældrene og pædagogerne har taget fuldt til sig. Det er også fleksible tilbud, der har været med til nedbringe ventelisterne inden for en rimelig økonomisk ramme.

I Socialdemokratiet tror vi på, at regeringens initiativer på området og den forbedrede kommunale økonomi er tilstrækkeligt til, at målet kan nås, hvis vel at mærke den lokale politiske vilje er til stede. Vi vil løbende følge udviklingen og derpå vurdere, om der skal tages yderligere initiativer.

På nuværende tidspunkt må jeg sige, at vi ikke kan tiltræde det SF-dagsordensforslag, som foreligger.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det, der fik mig op nu, var hr. Peder Sass' bemærkning om den store fantasi, som lægges for dagen i kommunerne.

Jeg kunne godt tænke mig at prøve at høre hr. Peder Sass' mening om de tiltag, der har været i flere kommuner, hvor man laver fantastiske fortolkninger af bygningsreglementet fra april, hvor man begynder at regne kosteskabe og personalerum og køkkener med for at kunne få et tilstrækkeligt antal kvadratmeter pr. barn. Er det den slags fantasi, hr. Peder Sass synes er så fantastisk i kommunerne?

En anden ting: Mulighederne for centrale initiativer. Hr. Peder Sass siger, at det er der ikke basis for nu, men både sidste år og i andre sammenhænge har regeringen jo i hvert fald ikke holdt sig tilbage fra centrale initiativer, og Socialdemokratiet har også støttet dem bl.a. omkring søskendemoderationen og omkring ændring af orlovsordningen, som i høj grad har været med til at ændre og forringe mulighederne for at løse den opgave, der hedder pasningsgaranti.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Det, der bringer mig op, er hr. Peder Sass' udtalelse om, at Socialdemokratiet ikke kan gå med til nogen ordninger, der forringer kvaliteten for pasning af vores børn. Så synes jeg, at hr. Peder Sass skylder Folketinget at fortælle, hvad man forstår ved kvalitet.

Mange former for pasning af børn, der dukker op i de her år, synes jeg er udmærkede. Jeg tror, det er i Brovst Kommune i Nordjylland, man har en ordning, hvor nogle forældre får overdraget nogle lokaler og under betryggende forhold passer deres børn. Jeg synes, at kvalitet er noget, man kan diskutere, og jeg er bestemt af den opfattelse, at de ordninger, som forældre etablerer, kan være lige så gode som de ordninger, hvor man sætter pædagoger og andre til det.

Så sagde hr. Peder Sass noget om, at 203 kommuner har pasningsgaranti. Jeg vil gerne have at vide, hvor det tal egentlig kommer fra. Jeg kan sige for mit vedkommende – jeg er selv kommunalpolitiker i Ringsted – at jeg kunne aldrig drømme om at tage ordet pasningsgaranti i min mund, for ved pasningsgaranti forstår man jo, at forældre næsten fra dag til dag kan komme for at få passet deres børn, og sådan er virkelighedens verden ikke. Den er sådan, at der går en vis tid med at kunne få pasning af et barn i en kommune.

Med hensyn til de 203 kommuner: Det stiller jeg mig utrolig tvivlende over for. Jeg ved godt,

at statsministeren for et års tid siden udtalte noget om, at nu skulle der være pasningsgaranti. Jeg tror egentlig, han har fortrudt, at han brugte det udtryk. Det skal man ikke love nogen, for jeg tror, at der kun er ganske få kommuner, der har 100 pct.s pasningsgaranti.

Til hr. Villy Søvnald. Jeg er lidt forbavset over, at man kommer med sådan en forespørgsel. Hr. Søvnald har netop forladt sit kommunalpolitiske arbejde – jeg tror, det var i Kolding – og dér tror jeg hr. Søvnald gik ind for det kommunale selvstyre.

Lad dog kommunerne selv styre det her foretagende! I vores kommune har vi afsat et stort antal ekstra millioner for 1996 til pasning af børn, og det viser sig nu, at det formentlig heller ikke bliver nok, men lad kommunerne selv styre det foretagende! Hvis SF mener noget med det nære samfund og decentralisering, og hvad det hedder alt sammen, så kan jeg ikke se, hvorfor vi her i Folketinget skal stå og diskutere en sådan sag, der reelt vedrører det nære samfund.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg mener, hr. Peder Sass begår vold mod tallene på to måder. Den ene er at bruge de tal, der stammer fra januar 1995, hvor det er rigtigt som anført, at 12.000 børn ventede. Men der er jo sket meget siden januar 1995. Det er derfor, avisernes forsider i dag er fyldt og i de sidste fjorten dage har været fyldt med historier om kommuner, der ikke kan leve op til deres pasningsgaranti.

Der er langt flere end 40 kommuner, der ikke har en pasningsgaranti. Det er mindst en tredjedel af kommunerne, og tallet forøges. Og vi er oven i købet på det tidspunkt af året, hvor ventelisterne traditionelt er lavest, fordi den store udskiftning har fundet sted i sommerperioden.

Hr. Peder Sass' tale var igen kendetegnet ved disse ord: Vi tror, at målet ikke nås i 1995, måske heller ikke i 1996. Hvornår tror hr. Peder Sass målet nås, hvis man ikke tør midlet?

Det er et svar til hr. Nødgaard også.

Midlet er jo at sige: Opfatter hr. Nødgaard det som et indgreb i det kommunale selvstyre, at kommunerne har pligt til at undervise alle børn, der melder sig til undervisning i august? Er det et groft centralistisk indgreb i kommunernes ret?

Selvfølgelig er det ikke det. Det er en naturlig ting. Det er en naturlig ting i et moderne samfund, at samfundet er i stand til at passe de

børn, der ønsker det. Det er det, der er pointen i den her debat om det kommunale selvstyre.

(Kort bemærkning).

Peder Sass (S):

Til hr. Bruno Jerup vil jeg sige, at som jeg nævnte i min ordførertale, mener vi, at kvaliteten ikke kun handler om større bevillinger, den handler i højere grad om fantasi og genskabelse af oplevelser, som børn i dag i høj grad har brug for. Det er elementer, som vi gerne ser bliver taget med ind i diskussionen.

Der sidder et udvalg og arbejder med kvalitetsdiskussionen i børneinstitutionerne, og vi mener, det er utrolig vigtigt, at den diskussion bliver taget, så man får et kvalificeret bud på, hvad det er for en udvikling, vi her ønsker fremmet, og at fagligheden her spiller en væsentlig rolle.

Vi mener selvfølgelig heller ikke, at børn skal stuves sammen i klædeskabe, som det oven i købet blev sagt. Altså, vi har også et klart ønske om, at der de steder, hvor børnene er, skal være rimelige forhold, og det har vi tiltro til at man i de kommunale ansvarlige byråd også har forståelse for.

Vi mener i øvrigt om det, der hedder centrale initiativer, at de initiativer, som ministeren har været inde på, har været initiativer, der har været med til klart at forbedre børnefamiliernes vilkår. De supplerende tilskud, der har været givet, og i særdeleshed orlovsordningerne, der nu fra at være midlertidige er blevet permanente, har også været medvirkende til at forbedre børnefamiliernes vilkår.

Om børnepasningsgarantien – det er til hr. til Poul Nødgaard – vil jeg sige, at her ligger der altså et spørgsmål om, at børnepasningsgarantien og dens gennemførelse og dens muligheder som målsætning jo altid vil komme til at bero og bør bero på forhandlinger med Kommunernes Landsforening og de kommunale organisationer.

Det er ikke en god politik, at vi herfra skal trække ned over hovedet på kommunerne, hvordan de løser denne opgave. Det skal være et samspil mellem os i Folketinget og kommunerne at finde frem til nogle rimelige løsninger, som gør, at vi kan få bragt ventelisterne ned, og at alle børn kan få den pasning, de har behov for.

Erik Larsen (V):

Det er med beklagelse, at jeg må sige, at regeringen selv har bedt om at få disse gentagne forespørgsler om børnepasningsgaranti. Regeringen har bl.a. ved statsministeren udmærket sig ved at skabe forventninger om øget service til bl.a. børnefamilierne med hensyn til pladsgaranti.

Herved har regeringen på kommunernes vegne lovet flere pladser – og dermed stigende udgifter – end man har kunnet holde. Man har simpelt hen ikke sikret, at den nødvendige økonomi eller den nødvendige mulighed for reel prioritering i kommunerne er til stede.

Jeg synes ikke, at man kan tillade sig at angribe kommunernes vilje, men regeringen har jo i kraft af bl.a. den ændrede udligningsordning for kommunerne medvirket til, at en lang række kommuner har stået med bristede forventninger i forhold til deres langtidsbudgettering. Det vil altså sige, at man via den lov har ændret mange kommuners reelle mulighed for at leve op til det, de gerne ville, og derfor ser det billede, som vi kan se ude over landet, så også noget mere broget ud, end vi måske alle sammen havde forventet. Men regeringen må gribe i egen barm på de her områder. Man har lagt et forventningspres på kommunerne, og man har simpelt hen ikke kunnet levere den nødvendige understøtning.

Det er jo ikke sådan, at kommunerne ikke har tilført forøgede midler. Jeg synes, at man kun kan sige, at det er bemærkelsesværdigt, at man på så kort tid har kunnet etablere så mange ekstra pasningsmuligheder.

Det er Venstres opfattelse, at man ved udbygningen af dagsinstitutionsområdet svigter et kæmpestort antal forældre, som ønsker selv at stå for pasning af deres børn, hvad enten det er ved at etablere egne ordninger eller selv forestå pasningen. De seneste kendte undersøgelser viser, at dette ønske er meget udbredt blandt børnefamilierne. Det fremgår af Finansministeriets budgetredegørelse fra 1995 og en undersøgelse om børnefamiliernes holdning til familiepolitik fra BUPL, at en stor gruppe forældre – henholdsvis 34 og 49 pct. – ønsker selv at passe egne børn, hvis det vel at mærke var økonomisk muligt.

Jeg synes også, at vi kan sige, at forældreorloven har underbygget denne tendens og denne opfattelse. Det er Venstres opfattelse, at vi alvorligt svigter disse forældre ved blot at fortsætte udbygningen af børneinstitutionsområdet.

Venstre vil gerne give et godt tilbud til regeringen i dag, som også vil være et godt tilbud til alle disse børnefamilier: Lad pengene følge børnene, giv økonomiske muligheder og frihed!

Hvad vil der så ske? Der vil ske det, at nogle får deres ønsker opfyldt, deres mest brændende ønske om at være mere sammen med deres børn. Nogle vil etablere selvejende institutioner. Der vil skyde selvejende institutioner op, som vi aldrig har set det før, og det i en tid, hvor jeg må beklage at konstatere, at antallet af selvejende institutioner faktisk svinder, fordi ensretningen er alt for stor og de kommunale institutioner og de selvejende institutioner er knyttet alt, alt for tæt sammen. Hvis blot 10 pct. eller 15 pct. – og ikke de måske 30 pct., som undersøgelsen viser – vil vælge dette, så vil regeringen ikke have noget problem med at leve op til pasningsgarantien. Så kunne man holde, hvad man har lovet.

Venstre ønsker, som jeg her har sagt, en langt større og bredere vifte af muligheder for at tilrettelægge familielivet sammen med børnene, men vi vil gerne understrege, at vi ikke vil være med til at stille de familier, for hvem offentlig pasning er ønsket eller er en nødvendighed, dårligere, end de er stillet i dag. Det vil jeg gerne understrege kraftigt, fordi det normalt er et angrebspunkt, når man taler om større frihed: At det så går ud over nogens muligheder.

Idet der er forventninger om, at børnetallet efter år 2000 vil falde, må vi kræve, at der igangsættes ordninger på det her område med meget større fleksibilitet, med flere valgmuligheder og mindre omkostningskrævende løsninger til at supplere de rene institutionsløsninger.

Et sådant bredere udbud vil i høj grad leve op til forældrenes ønsker om varierede behov. Det er også sådan, at det vil forhindre, at vi får lavet fejlinvesteringer på det rent bygningsmæssige område. Det vil være meget vigtigt for os at sikre en fornuftig økonomi på hele det her område, og fornuftig økonomi er ikke at bygge og bygge med forventning om, at presset måske senere vil falde, så derfor er der altså god sammenhæng med ønsket om fleksibilitet mellem den offentlige økonomi, den kommunale økonomi og så det, en lang række børnefamilier i det her land ønsker. Der er ikke nogen disharmoni her.

I lyset af det med større fleksibilitet kunne det måske også være rimeligt at se på fleksibiliteten i forældrebetalingen, så der også her kunne komme større sammenhæng mellem de forskellige ordningers indhold og den pris, som foræl-

drene skal betale. Det kan jo gå begge veje. Der kan være ønsker om nogle mere økonomisk rimelige ordninger, hvor der måske er et vist forældreengagement, men der kan jo også modsat i nogle kredse være ønske om en større omkostning, altså måske en højere kvalitet, og dér er, synes jeg, fleksibiliteten på betalingsområdet for lille.

Et lille eksempel på, hvordan vi i forhold til det med betalingen kan regulere ting, er, at man fra regeringens side ændrede betalingsvilkårene for de såkaldte puljeordninger til at skulle være maksimalt 30 pct. Da man gjorde det, forhindrede man en lang række puljeordninger i at eksistere, fordi man gjorde vilkårene så dårlige. Jeg er af den opfattelse, at regeringen i alt for ringe grad på hele børnepasningsområdet har vist vilje til at gå nye veje for at efterkomme forældrenes og børnenes ønsker om mere tid sammen og om pasningsstilbud med fleksibilitet.

Jeg synes også, indlæggene her i dag både fra socialministeren og fra ordføreren for Socialdemokratiet i højere grad er en konstatering af, at vi kører ad det samme spor, og at det vil vi fortsætte med, uanset hvilke signaler der kommer fra dem, det hele handler om. Der var ikke meget vision i det, vi har hørt fra regeringen.

Hvis regeringen er nervøs for at bevæge sig væk fra det kendte spor, så vil Venstre gerne vise vejen eller tage regeringen i hånden, hvad man nu måtte ønske, så vi kan skabe større sammenhæng mellem det, forældre ønsker, og de muligheder, lovgivningen skaber. Det er også derfor, Venstre sammen med Det Konservative Folkeparti har ønsket 100 mio. kr. afsat på det kommende års finanslov til at lave forsøg på de her områder. Det er, fordi vi gerne vil vise vejen, gerne vil vise, at det kan gå, og at regeringen ikke behøver at være nervøs eller bange ved at bevæge sig lidt væk fra den slagne vej.

På Venstres og Det Konservative Folkepartis vegne vil jeg gerne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»I bestræbelserne for at sikre, at kommunerne kan efterkomme børnefamiliernes behov for pasningsmuligheder, opfordrer Folketinget regeringen til at fremsætte forslag, der sikrer forældrene et reelt frit valg mellem offentlig, privat og egen pasning af børn, bl.a. ved at kommunerne får mulighed for i højere grad at lade pengene følge børnene frem for institutionerne.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 2).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se foran). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Hr. Erik Larsen brugte den første del af sin ordførertale til at spille en melodi, som Venstre ofte spiller i disse tider. Den går ud på, at regeringen har mishandlet kommunerne økonomisk.

Der kan derfor være grund til at se på udviklingen i den kommunale økonomi under denne regering. Da regeringen tiltrådte i januar 1993, havde kommunerne 9,3 mia. kr. i kassen. Et år efter havde de forøget deres kassebeholdning med 1,4 mia. kr., og året efter havde de forøget den med yderligere 3 mia. kr. Der er altså skabt så gunstige vilkår for kommunernes økonomi, at de kommunale kasser har kunnet vokse med 50 pct.

Det, vi så har sagt, er: Var det ikke en idé, om man i stedet for at lægge pengene ned i kassen brugte dem til at afhjælpe mangelen på daginstitutioner?

Til det har kommunerne sagt jo: Vi har derfor to gange kunnet indgå aftale mellem regeringen og de kommunale organisationer om at nedbringe ventelisterne til daginstitutioner.

Ser man på den udvikling, der så også rent faktisk har været i antallet af manglende pladser, i antallet af personer på ventelisterne, og ser man på den store usikkerhed, jeg godt ved der er knyttet til opgørelsen i dag, kan man se, at den også har været kraftigt nedadgående i denne regerings tid.

Så den vej, regeringen har valgt, er den rigtige. Den skal føres til ende. Når hr. Erik Larsen siger, at Venstre viser vejen, så vil jeg sige: Den vej, Venstre har vist, har vi set i 10 år under en borgerlig regering. Den fører kun til øgede ventelister.

Den vej, den nuværende regering er slået ind på, er den, der i løbet af meget kort tid vil bringe os derhen, hvor vi ikke har ventelister til daginstitutionerne.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Venstres program på det her punkt er jo et godt eksempel på, at det skal være kommerialiseringen i stedet for frihed for borgeren, for Venstre har jo stemt imod, at forældrene har ret til en forældreorlov. Det har de jo stemt imod.

Så når man siger, at nu skal pengene følge barnet, hvor mange kroner er det så, Venstre snakker om?

I dag er det sådan, at forældrene ved forældreorlov kan få 7.700 kr. om måneden, plus at de kan få et tilskud i nogle kommuner. Hvis kommunerne ønsker at spare lidt penge til at lave daginstitutioner, kan de hælde lidt penge i forældrene i stedet for.

Det vil sige, at nogle reelt kommer op på at kunne få et beløb, der svarer til omkring 11.000 kr. Hvor meget er det, Venstre vil give forældrene, sådan at de kan få den frihed – som de trods alt har i dag – til at vælge at tage et halvt eller et helt år fra arbejdsmarkedet og passe deres børn?

Som jeg ser det, er Venstres forslag som sædvanlig lidt luftigt på det her punkt, for man undlader at sige, hvor mange penge det så er, de skal have i forhold til i dag, hvor de altså kan få op til 11.000 kr. pr. måned.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Til hr. Klaus Hækkerup. Jeg er godt bekendt med de tal, som blev nævnt herfra, og det er jo også korrekt, hvis vi ser kommunerne under ét. Men et stort problem i forhold til det med at se kommunerne under ét er jo, at man ikke ser nuancerne. Og det var jo netop nuancerne i det billede under ét, jeg prøvede at trække frem ved at sige, at i forbindelse med udligningsreformen, som regeringen gennemførte, fik man altså i mange kommuner nogle bristede forventninger, som ændrede totalt på den planlægning, som man i øvrigt har haft. Jeg skal ikke bestride de tal, som herfra blev nævnt. Men vi begår tit den fejl, når vi diskuterer sådan nogle områder som de her, at vi ser forudsætningerne under ét.

Til hr. Bruno Jerup: Det er jo vores sædvanlige lille diskussion, som vi har ved de her lejligheder. Ved denne lejlighed vil jeg nævne nogle ting, som står i den undersøgelse af børnepasningsområdet, som er offentliggjort på et tidspunkt, som regeringen selv har fastsat.

Man har bl.a. undersøgt, hvilke forventninger børnefamilier har til det med økonomisk kompensation, hvor man har stillet spørgsmålet:

Hvis forældrene får 1.000 kr. om måneden skattefrit, vil de så selv passe børnene eller selv drage omsorg for en anden pasningsordning end den offentlige?

Det viser sig rent faktisk, at en femtedel af de forældre, som har børn i dagtilbud, gerne vil tage del i pasningen. En tredjedel af de forældre, der har børn på venteliste, vil gerne tage del i sådan en ordning. Og hvis man ligesom sammenfatter disse ting, så viser det sig, at det måske kunne være en løsning for omkring en tredjedel af børnefamilierne, men så optimistisk tør ikke engang jeg være. Men hvis man bevægede sig bare et stykke i denne retning, så er min konklusion, at man vil tage toppen af det pres, som kommunerne i dag oplever.

(Kort bemærkning).

Peder Sass (S):

Nu kan man jo i enhver debat sandsynligvis henvise til en række undersøgelser. Og jeg kan også henvise til, at Socialforskningsinstituttet har foretaget en undersøgelse, som netop gik ind i en analyse af, hvad det er for ønsker, forældrene har med hensyn til pasning af børn. I den undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet blev det klart tilkendegivet af forældrene, at det, de ønskede med hensyn til pasning af deres børn, var et højt fagligt kvalificeret niveau. Man kan sige, at institutionerne netop er en kompensation for den tid, hvor forældrene er på arbejde, og dermed skal der i realiteten også tilbydes et stykke arbejde, som er på et højt fagligt niveau.

Når det drejer sig om, at pengene skal følge børnene, må jeg sige til hr. Erik Larsen, at hvis man begynder at skulle tage pengene på den måde – for man tager jo altså pengene et andet sted fra – så betyder det, at den pris, som forældrene skal give for at have deres børn i børnehaverne, vil blive væsentlig højere. Dermed kan det igen betyde, at det bliver en væsentlig ringere kvalitet, disse børn bliver passet under. Så jeg synes, at man skal tage det problem med i sine overvejelser. Altså: Tager man pengene og giver dem til alle borgerne, så betyder det, at institutionspladserne bliver væsentlig dyrere, og dermed er der også nogle børn, der bliver ramt.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det er til hr. Erik Larsen, der nu siger, at der har været bristede forudsætninger for kommunernes økonomi, og han henviser til udligningsreformen.

Udligningsreformen indebærer, at statens tilskud til nogle kommuner går op og til andre kommuner går ned. Under ét indebærer udligningsreformen sammen med det samlede statslige bloktilskud til næste år, at kommunerne skulle kunne holde skatteprocenten uændret. Sådan er beløbet regnet ud. Sådan burde det også være.

Det er selvfølgelig også derfor, der mellem regeringen og Kommunernes Landsforening er aftalt ganske begrænsede skattestigninger for det primærkommunale område. Jeg synes, det er fint, at mange kommuner har levet op til både at kunne begrænse skattestigningen og kunne nedbringe ventelisten til daginstitutionerne.

Men tager vi nu en Venstrekommune – og lad mig så indrømme lidt ekstremt Højer Kommune – hvad har vi så set? Vi har set en primærkommune, der vandt på udligningsreformen, og som fik et beløb i kassen, der svarer til 0,4 pct. af skatten. Det burde de altså kunne sætte den ned med. Og hvad er Venstres politik så i sådan en kommune? Det er at hæve kommuneskatten med 2,0 pct. Se, det er den vej frem, som Venstre viser. Jeg siger velbekomme.

Lad mig så nævne én ting til. Når hr. Erik Larsen siger, at man skal se på kommunerne under ét, så vil jeg sige: Enig. Det har været et princip, som Socialdemokratiet har fulgt, som Venstre har fulgt, som mange partier har fulgt. Men nu er det galt, siger hr. Erik Larsen. Det kan man ikke bare gøre. Så må jeg spørge: Hvad er det så, Venstre vil? Vil de have, at vi skal til at have direkte forhandling med hver enkelt kommune, at der skal fastsættes rammer for hver enkelt kommune, at vi skal analysere hver enkelt kommunes økonomi igennem? Er det virkelig det nærdemokrati, Venstre vil have? Er det trods alt ikke bedre at lade en masse handlingsbarometre være åbne for kommunalbestyrelserne, så de kan tilpasse de lokale udgifter efter de lokale behov i stedet for at stille sig op her på Folketingets talerstol og beklage, at det netop er sådan?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jamen det er de utroligste ting, man kan bilde Venstre ind. Tror man virkelig i Venstre på, at det skulle være muligt, at en sygeplejerske, der ikke får for meget i løn – 17.000 kr. – ville droppe sit arbejde for at passe et eller to børn derhjemme for 1.000 kr. om måneden? Er det dét, man forsøger at bilde nogen ind? Eller forestiller

man sig i Venstre, at de 1.000 kr. skal være oven i et eller andet beløb? Hvis det er tilfældet, vil vi gerne vide hvilke beløb, og hvorfra pengene skal komme, for Venstre er jo imod orlovsordninger. Venstre er jo også imod, at man kan tage dagpengene med, når man er på børnepasningsorlov.

Venstre er jo sådan set imod alt det, som folk skal leve af, og så bilder de folk ind, at de vil gøre det for 1.000 kr. om måneden. Det er simpelt hen noget værre vrøvl.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det er til hr. Peder Sass, som sagde, at resultatet ville blive højere priser og ringere kvalitet, men højere priser og ringere kvalitet er kun noget, der følges ad, når det er politikere, der regulerer området. Hvis man gik ind og lavede en liberalisering, hvor det var et frit valg, hvor man ville have passet sine børn – om det skulle være offentligt, eller det skulle være privat, eller man selv ville sørge for, at passe dem – så ville der opstå en meget sund konkurrence på markedsmæssige vilkår. Og det ville betyde, at kvaliteten ville blive højnet, og at priserne ville falde over hele linjen i både de offentlige og de private institutioner.

Det, som Socialdemokratiet prøver på, er at skræmme befolkningen til, at det kun er det offentlige, der er i stand til at løse den her opgave. Ingen andre end det offentlige kan løse sådan en opgave. Det er ikke særlig pænt gjort, at man forsøger at skræmme befolkningen til at have den holdning. Der er selvfølgelig en lang række andre modeller, der kan lade sig gøre, herunder en liberalisering af området.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Til hr. Klaus Hækkerup: Man skal selvfølgelig overordnet se kommunerne under ét. Men når jeg nu angriber regeringen for det her, er det, fordi man klandrer nogle kommuner for, at de ikke har kunnet leve op til de her aftaler om pasningsgarantien. Og dér er det så, at man er nødt til at se mere nuanceret på det. Den virkning, der var af udligningsordningerne for 1996, var en virkning, som også i 1995 gjorde sig gældende for kommunerne. Så der er altså nogle kommuner, hvor forudsætningerne er nogle ganske andre i dag, end de var for et par år siden.

Hr. Peder Sass spørger om, hvor pengene skal komme fra. Jamen det er jo penge, der i alle til-

fælde bruges i dag, eller som man ønsker at bruge. Man ønsker jo også at opføre nye institutioner, som selvfølgelig ikke optages til værdien i det kommunale regnskab, men som jo hver gang koster adskillige millioner kroner. Der er altså penge nok i systemet til, at man – hvis man mener, det man siger, nemlig at man vil passe de børn, som har et pasningsbehov – også kan give den frihed.

Til hr. Bruno Jerup: Det er jo ikke sådan, at Venstre tager patent på, hvad enkelte forældre måtte ønske. Det var derfor, jeg refererede til en undersøgelse, hvor det netop ikke er Venstre, der har sagt, hvad forældrene skal synes. Det er forældrene selv, der har givet udtryk for, hvad de synes.

Når man nævner 1.000 kr. om måneden skattefrit pr. barn, så skal man jo lægge oveni, at der er en egenbetaling for at få sine børn passet i daginstitutionerne. Så er der jo altså også forældre, som prioriterer deres liv og deres livsindhold forskelligt, hvor nogle måske prioriterer samværet med børn højere end en erhvervs-mæssig karriere og måske endog højere end økonomien. Jeg håber ikke, det er alt for svært for hr. Bruno Jerup at forstå, at man også kan prioritere sit liv sådan.

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg vil ligeledes takke socialministeren for den fyldige historiske gennemgang af udviklingen på området. Men når vi ser på fremtiden, så mener jeg, at talen manglede visioner, når vi taler om fornyelse.

Når vi i dag har en forespørgselsdebat om pasningsgarantien, er det hverken så mærkeligt, at vi har den, eller så mærkeligt, at Socialistisk Folkeparti har rejst den.

Det er nu engang sådan her i Folketinget, at man bliver holdt fast på de ting, som siges fra denne talerstol. Ord som løftebrud har også været anvendt i hele diskussionen foruds for i dag. Når socialministeren i dag siger, at der er økonomisk rummelighed i aftalen med kommunerne, og at regeringen har løftet sin del af opgaven, så synes jeg, at det er flot sagt; det er alt for flot sagt, det kan ingen være i tvivl om.

Når vi ser tilbage på statsministerens åbningstale den 4. oktober 1994, så var statsministerens ord på det her område (Folketingets forhandlinger 1994-95, s. 3): »På familieområdet er regeringens mål fortsat, at der skal være pasningsgaranti for alle 1-5-årige børn. Regeringen vil tidligt i 1995 sammen med kommunerne vurdere behovet for opfølgning for at nå dette mål.«

Regeringen har så efterfølgende over for KL trukket lidt i snorene. Man siger i dag, at det ikke er realistisk at nå målet her og nu. Jo, statsministeren har udkrevet en check til børnefamilierne i Danmark, og herefter forventer statsministeren, at kommunerne indfrier checken. Sådan en indfrielse koster normalt penge, og det gør det også i dette tilfælde, men det er rimelig omkostningsfrit for statsministeren, for det er kommunekasserne, som kommer til at holde for; det ved enhver.

Fra konservativ side er vi også interesserede i at få afviklet ventelisterne ude i kommunerne. Vi kan dele forslagsstillernes intentioner om, at en vigtig forudsætning for et velfungerende familieliv i de småbørnsfamilier, hvor begge forældrene er udearbejdende, er, at der er mulighed for at få passet børnene på en tilfredsstillende måde.

Ifølge bistandsloven er det kommunernes opgave at sørge for det nødvendige antal daginstitutionspladser til børn, og det er også noget, der arbejdes hårdt på ude i kommunerne. Men mange kommuner oplever, at de hindres i nytænkning på det her område gennem de af Folketinget alt for centralt fastsatte regler.

At nogle kommuner har valgt at indføre en pasningsgaranti for børn, er helt fint for Det Konservative Folkeparti. Det er vi som sagt meget enige i, og det er positivt, at der er mulighed for at få passet sine børn, men så går enigheden med SF heller ikke ret meget længere.

Det kniber desværre også med nytænkning i SF, og her tænker jeg på, at man kun taler om offentlige mursten. Vi må endnu engang konstatere, at SF er det mest centralistiske, der findes. Stod det til SF, blev kommunerne et sted for bogholdere og intet andet. Man mangler respekten for det kommunale selvstyre. Ude i kommunerne er der valgt folk, der står til regnskab for deres handlinger hvert fjerde år. Gør de det ringe, skiftes de ud. Gør de det tilfredsstillende, så fortsætter de. Det er ganske elementært. Pasningsgarantien er et kommunalt anliggende, og det bør den fortsat være. Kompetence og ansvar hører nu engang sammen.

Fra konservativ side har vi gentagne gange sagt, at vi ønsker friheden til at kunne vælge, når vi taler børnepasning. Undersøgelse på undersøgelse har – som også nævnt i dag – vist, at der er mange flere forældre, der selv ønsker at passe deres børn. Da vi sidste år ved en forespørgsel diskuterede forholdene for børnefamilierne, var debatten på samme måde ved at udvikle sig til en diskussion om mursten.

Man vil fra forslagsstillernes side kræve nye daginstitutioner og ansættelse af flere pædagoger. Det er og bliver en entydig vej. Jeg må minde om, at SF's ordfører, hr. Villy Søvndal, ofte står og siger, at det er mennesket frem for systemet. Sidst det blev sagt fra hr. Søvndals side var i tirsdags, da vi diskuterede ældreråd og klageråd i kommunerne. Nu kunne man jo få den tanke, at SF og kompagni er drejet 180 grader i det med mennesket frem for systemet.

I dag er det sådan, at forældre maksimalt betaler 30 pct. af det, som det koster at få passet et barn i en offentlig daginstitution. Resten er offentlige tilskud.

Fra borgerlig side har vi ofte procederet for, at vi giver forældrene friheden til at vælge. Det må altså være det, som hr. Søvndal kalder for mennesket frem for systemet. Vi mener, at der må være mulighed for at sikre forældre et reelt frit valg mellem offentlig, privat og egen pasning af børn, bl.a. ved, at kommunerne får mulighed for i højere grad at lade pengene følge børnene frem for institutionerne. Hertil mener vi, at vi i samarbejde med arbejdsmarkedets parter skal fremme mulighederne for mere fleksible arbejdstider og deltidsarbejde, så forældre i højere grad kan kombinere arbejdet med pasning af børn.

I forbindelse med Venstres og De Konservatives oplæg til finansloven har vi også peget på, at vi nu for alvor får taget hul på denne debat, bl.a. ved en forsøgsordning, hvor der er afsat 100 mio. kr., hvorefter vi lader pengene følge børnene. Og så må jeg gentage: Børnene frem for systemerne. Nu må vi se, om der er vilje til at prøve nye veje på det her område. Nogle forældre er glade for offentlige børnehaver, vuggestuer og den offentlige dagpleje. Det er meget, meget fint, og det ønsker vi ikke at røre en eneste centimeter ved. Men vi mener, at forældrene skal have større frihed på det her område.

Orlovsordningerne, som regeringen indførte som et arbejdsmarkedspolitisk redskab, men som siden endte i den rene familiepolitik, har vist, at mange forældre ønsker at være sammen med deres børn i barnets tidlige opvækst, hvor grundlaget for resten af barnets liv bliver fastlagt. Jeg synes, det er at underkende forældre, når man taler om professionel børnepasning. Det må nu engang være forældrene, der opdrager deres børn, og så er det os, der giver dem friheden til at vælge en offentlig institution, hvis det er ønsket.

Der kan derfor være en idé i at gøre op med gældende systemer og få afprøvet det med at lade pengene følge barnet. Inden venstrefløjens slår kors og syv tegn, må jeg erindre om, at V og K som sagt i oplægget til finansloven har afsat 100 mio. kr. til det her formål. Man burde prøve at se bort fra de offentlige mursten og lade et sådant forsøg løbe af stabelen.

Det kræver selvfølgelig noget mod, og vi er da heller ikke så sikre på, at hverken BUPL eller PMF bakker op omkring forslaget og synes, at det er en vældig god idé. Men derimod tror jeg på, at både børn og forældre i familien Danmark vil være glade for denne mulighed for at få dette valg. Er man lidt i tvivl om det, så behøver man ikke at læse de store forkromede undersøgelser, men man kunne bruge en times tid på at læse en lille publikation, som Århus Kommunes socialforvaltning udgav sidste år. Den hedder »Et godt børneliv« og er skrevet af børn. Der kan vi se, at børnene gerne vil have denne her mulighed for at vælge.

Jeg skal hermed opfordre Folketinget til lidt nytænkning og til at se lidt længere end den evige debat om de offentlige mursten.

Formanden:

Så er det fru Vibeke Peschardt som ordfører, og så forstår jeg, at hr. Bruno Jerup har bedt om en kort bemærkning, og det får han lige efter.

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg vil indlede med at sige til hr. Bendt Bendtsen, der lige har forladt talerstolen, at da orlovsordningerne blev lavet, var Kristeligt Folkeparti jo medlem af regeringen, og på det tidspunkt skruede man ordningerne sådan sammen, at man tog meget vidtstrakte hensyn til det parti, og man lavede faktisk orlovsordningerne op til barnets 10. år, dvs. først 26 uger ud over barselsorloven, og med mulighed for, at forældrene selv placerede de uger, der nu var sat af.

Så vil jeg godt sige til dem, der har stillet forespørgslen, nemlig SF, at de har fuldstændig ret i, at den pasningsgaranti, som regeringen lovede i åbningstalen i 1993, ikke kan indfries. Det kan vi lige så godt sige højt og direkte. Der er to måneder tilbage af 1995, og man kan slet ikke nå at oprette det antal pladser, som man dengang troede, man kunne nå, bl.a. fordi man havde i tankerne, at der skulle gennemføres orlovsordninger, som jo har lettet kommunernes pres på det her område et langt stykke hen ad vejen.

Da jeg i 1993 sad ovre i Arbejdsministeriet og hørte statsministerens åbningstale, så sagde jeg til mig selv, da han kom til den passus, hvor han på regeringens vegne lovede pasningsgaranti, at det ikke kan lade sig gøre. Det er nemlig sådan med ventelister, at de er næsten ustyrlige, og der skal sættes ufatteligt mange midler af, før man kan opnå det her.

Jeg vil i tilslutning til det, socialministeren sagde, sige, at regeringen har gjort alt, hvad den kunne for at nå målet, men i Det Radikale Venstre har vi i samarbejde med de øvrige regeringspartier sat et sparemål på 4 mia. kr. for finansloven 1996. Det vil vi bestræbe os på at nå. Det vil vi bestræbe os på at holde. Og det betyder, at der efter Det Radikale Venstres mening ikke kan gives flere statslige midler til kommunerne til det her område. Det mener jeg er klar tale, og jeg håber, det er så klart, at vi slipper for en forespørgsel til næste år og til næste år og til næste år igen.

Jeg kan selvfølgelig ikke på regeringens vegne stå og undskylde, hvad der blev lavet, før jeg kom i Folketinget, men jeg vil bare sige, at der altså er en økonomisk politik, der skal holdes. Der er lagt nogle rammer til rette for kommunerne, så de kan opfylde de her mål, og dem opfordrer vi dem til at holde.

Med hensyn til V's og K's dagsorden om at lade pengene følge børnene, så vil jeg sige, at det betyder, at de vil have kvinderne på overførselsindkomster for at passe børnene derhjemme. Det er jo det, der ligger i det. Sådan forstår jeg i hvert fald meldingen.

Så hører vi fra Venstres ordfører, at det, man har i tankerne, er at give 1.000 kr. om måneden – dvs. 12.000 kr. om året skattefrit – som man kan lægge oven i børnetilskuddene. Det vil altså sige, at folk kan gå derhjemme og passe børn og få 20.000-22.000 kr. Jeg er tit uenig med hr. Bruno Jerup, men det er jeg ikke i det her tilfælde. Jeg tror faktisk ikke, at der er ret mange forældre, der vil benytte sig af den mulighed. Det er også lidt sjovt at tænke sig, at da man i sin tid lavede orlovsordningerne, stemte V og K imod, og så står de altså her i dag og foreslår nye skattefrie overførselsindkomster.

I finansloven sidste år nedsatte man orlovsydelsen til forældre til 80 pct. Det, jeg egentlig godt vil spørge Venstres ordfører om, er: Hvad er forskellen på forældreorlovsydelsen og den forældreløn, som jeg kan høre at Venstre foreslår? Og hvor vil man finde pengene til de øgede overførselsindkomster til kvinderne? Jeg er

nemlig fuldstændig overbevist om, hvem det er, der kommer til at gå hjemme og passe børnene.

Jeg vil slutte med at sige, at Det Radikale Venstre hverken kan støtte SF's eller V og K's dagsordener.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er altså godt nok en kort bemærkning til hr. Bendt Bendtsen, som endnu en gang fremturer med det standpunkt, at forældrene jo kan passe deres børn selv. Jamen det går jeg da også ud fra at de gør. Og der er også nogle, der vælger ikke at have deres børn i daginstitutioner. Sådan er det. Det kan man vælge, hvis man kan få økonomien til at hænge sammen og på anden måde kan leve med det. Der er også nogle, som bare ikke har en plads.

Men det, som hr. Bendt Bendtsen bør svare på, er, om hr. Bendt Bendtsen ligesom Venstre forestiller sig, at man ved at lægge en tusindekroneseddél på bordet hver måned får folk, der i dag er i arbejde, til at opgive deres job og dermed fjerner nogle fra ventelisten ved, at de tager deres børn ud og selv passer dem. Er det det, hr. Bendt Bendtsen forestiller sig? Det bliver der ikke sagt noget om. Det er igen det dér luftige med, åh, ja, men der er da også nogle forældre, som gerne selv vil passe deres børn.

Ja, det vil de, og det er godt. Det er derfor, man bør lave nogle ordentlige orlovsordninger, så de har mulighed for at gøre det og samtidig kan leve. Det er derfor, man bør lave nogle ordentlige ordninger, så de, hvis de skal ud at arbejde, kan få passet deres børn og har tid til dem, når de kommer hjem, har økonomi til at klare tingene. Men det er jo slet ikke det, hr. Bendt Bendtsen foreslår. Det er sådan en luftig en om, åh, ja, vi skal søreme også alle sammen.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jeg må sige til den radikale ordfører, at jeg ikke har foreslået 1.000 kr. skattefrit om måneden. Jeg har dels refereret til en undersøgelse, som regeringen selv har sat i værk om børnepasning, dels refereret til, hvordan børnefamiliers reaktion har været på sådan et spørgsmål.

Det, vi siger, er, at pengene skal følge børnene frem for institutionerne, og i den forbindelse er det værd at gøre den radikale ordfører opmærksom på, at en børnepasningsplads i Danmark faktisk i gennemsnit koster 37.000 kr. Det er altså prisen, som det offentlige må betale;

derfor kommer forældrenes egenbetaling, og derfor kommer, at man overhovedet ikke tager hensyn til, at det koster penge at opføre institutioner. Der er altså ikke ejendomsudgifter med i de her beløb, og derfor er det da ikke så vanskeligt at forstå, at det, der er tale om, er at gøre tingene på en anden måde inden for den samme økonomi.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Det er til fru Vibeke Peschardt, hvor jeg kan sige, at Det Konservative Folkeparti ikke ønsker kvinderne over på overførselsindkomst. Vi har sagt, at vi bare mener, at de skal have muligheden for at vælge. Vi skal give familien og den enkelte mulighed for at vælge, og så skal vi her fra Folketinget ikke være overdommere i de enkelte familier. Det tror jeg faktisk at familierne godt kan finde ud af.

Hr. Bruno Jerup siger, at vi Konservative fremturer med, at forældrene selv kan passe deres børn, men det er jo ikke det, vi gør. Jeg må gentage endnu en gang, at det netop er, fordi vi gerne vil give friheden til at vælge, om man ønsker en offentlig pasning, for der er da masser af mennesker, der alle dage vil vælge en offentlig pasningsordning, vuggestuer, dagpleje m.v. Det synes vi er helt fint, men vi ønsker bare friheden til at vælge imellem de to systemer.

Selv om hr. Erik Larsen har nævnt en undersøgelse med 1.000 kr., så er det ikke det, vi har sagt. Vi har sagt, at V og K ønsker at afsætte 100 mio. kr. på finansloven til forsøg på det her område, så vi kan prøve at se, om vi kan finde nogle nye veje i stedet for at gå den slagne vej uden nogen former for fornyelse.

Så hører vi: Hvor skal pengene komme fra? Jeg ved da fra min egen hjemkommune, at nettoudgiften, når forældrebetalingen er pillet fra, er oppe på et stort beløb, og det er jo ikke så forskelligt fra kommune til kommune. Når vi taler om vuggestuer, så ligger nettoprisen på omkring 60.000 kr., og mange kommuner har nettodagstitutionspriser på omkring 40.000 kr. Det er altså, hvad det koster at passe børn, og jeg mener, at vi må prøve at finde nogle nye veje, uden at vi her fra Folketingets talerstol skal stå og sætte kroner og øre på det hele.

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg vil så gerne spørge Venstre: Hvor meget vil Venstre sætte af på finansloven ikke bare til forsøg, men til en generel ordning, for at forældre

kan passe deres egne børn? Hvor meget skal det være pr. måned? Hvor meget skal det være pr. år? Hvor meget skal det være pr. familie? Det var det første.

Så var der prisen på daginstitutioner: Sådan som jeg er orienteret, så koster en vuggestueplads i drift 90.000 kr. om året som en gennemsnitspris for hele landet – og det er altså minus anlæg – dagpleje er billigere. Forældrene kan maksimalt betale 30 pct., resten hænger det offentlige på, og det er altså 60.000 kr. i snit pr. plads.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Jeg er nødt til at gentage, at når vi siger, at vi ønsker, pengene skal følge børnene og ikke institutionerne, så er det, fordi vi vil have en større og bredere vifte af tilbud til forældrene. Det er ikke noget med, at forældre skal, men noget med, at forældre kan.

I de bredere vifter af tilbud er jeg sikker på, at der – som jeg var inde på – vil opstå nye selv-ejende institutioner, andre måder at gøre tingene på, end vi kender i dag, men som hr. Bendt Bendtsen også siger, så skal vi selvfølgelig ikke stå og give forældrene diktat om, hvad de skal synes og ønske, og hvordan de skal tilrettelægge deres liv. Vi skal give nogle muligheder, nogle frihedsgrader, så det er forældrene, der har magt over deres egen situation og ikke er henviset til at tage imod det, som det offentlige tilbyder af standardløsninger.

Det er rigtigt, at en vuggestueplads koster 60.000 kr. Nu nævnte jeg en børnehaveplads, som i gennemsnit koster 37.000 kr.

Vi bliver igen spurgt om, hvor mange penge Venstre vil sætte af på finansloven. Jamen pengene er der jo. Pengene er der, de bliver brugt, og der er formentlig masser af midler i det samlede område til at lave denne omlægning, uden at det offentlige kommer af med en eneste krone mere.

Vi har jo en anden mulighed inden for den sociale lovgivning, nemlig at kommuner kan give indtil 20.000 kr. til familier, som står på venteliste. Det er en ordning, som jeg i øvrigt mener falder bort ved årets udgang. Det er en af de små ventiler, som kommunerne har haft for at gøre noget for børnefamilierne og dermed nedbringe de problemer, det nu engang er at stå på en venteliste.

Men hvorfor skal det hele drejes om i retning af, at man ønsker at stille forældre i en bestemt

situation? Vi ønsker fra Venstres side at give større frihed, og vi glæder os til at se al den fantasi, der vil opstå omkring familier og børnepasning, hvis vi får vores synspunkter igennem.

Tom Behnke (FP):

Forespørgslen er et godt udtryk for en hyklerisk regering, der udsteder løfter om det ene og det andet, men løfterne bliver ikke indfriet. Politik er ikke bare, at man snakker om, hvad man gerne ville, og hvad man godt kunne tænke sig. Det er også, at man gør noget ved tingene.

I Fremskridtspartiet har vi meget stor forståelse for den desperate situation, som forældre kan komme i, når de ikke kan få passet deres børn og dermed måske får problemer med at fastholde deres arbejde. Der skal gøres noget. Men hvad skal der gøres? Det er her, partiernes uenighed kommer frem i lyset.

SF har stillet en forespørgsel, der starter med ordlyden: Hvilke initiativer planlægger regeringen for at indfri løftet om en pasningsgaranti?

Den debat, der bliver lagt op til i formuleringen af forespørgslen, kunne jo passende være en debat, som SF holdt med regeringen uden at involvere Folketinget. De øvrige partier i Folketinget har ikke lovet noget. Det er regeringen, der har lovet noget. Og det er SF, der ønsker at fastholde regeringen på det løfte, den har givet.

I Fremskridtspartiet har vi den opfattelse, at regeringen i hvert fald ikke for vores skyld behøver at indfri løftet – og slet ikke på den måde, som vi traditionelt ser at Socialdemokratiet og andre indfrier den slags løfter. Det, vi ser, er en stigende grad af, at Socialdemokratiet ønsker en uniformering af befolkningen, hvor alle skal være ens.

Når der er en stor efterspørgsel på børnepasning, er det væsentligt at spørge sig selv: Hvorfor er der det? Det er vores opfattelse, at med det høje skattetryk, vi har her i landet, er begge forældre tvunget til at være på arbejdsmarkedet, og dermed er man tvunget til at skulle have sine børn passet på den ene eller den anden måde. Når man så vil prøve at løse problemet ved at lave endnu flere institutionspladser, vil det jo betyde endnu større offentlige udgifter og dermed højere skatter. Dermed er befolkningen i endnu højere grad tvunget ud på arbejdsmarkedet og dermed tvunget til at lade deres børn blive passet.

For Fremskridtspartiet er det helt i orden, at det offentlige udbyder børnepasning. Helt fint. Men kravet må være, at der er fuld brugerbeta-

ling – at forældrene betaler, hvad det rent faktisk koster.

I dag er det sådan, at det offentlige betaler mindst 70 pct. af, hvad det reelt koster. Det betyder, at den, der køber varen, ikke ser kvaliteten i forhold til den reelle pris, men ser kvaliteten i forhold til det, man skal betale – altså under 30 pct. af de reelle omkostninger. Hvis man indførte fuld brugerbetaling, ville vi få en reel og lige konkurrence mellem private pasningsordninger, offentlige pasningsordninger og egen børnepasning. Konkurrencen ville betyde, at alle institutioner – både offentlige og private – ville konkurrere indbyrdes om at tilbyde den bedste kvalitet til den laveste pris.

Resultatet ville selvfølgelig også være, at der generelt skulle gives nogle markante skattelettelser. Men da vi har stor forståelse for børnefamilierne, har vi også en idé om, at man kunne indføre et såkaldt familiefradrag, hvor man gav forældrene mulighed for at bruge børnenes uudnyttede bundfradrag. Det er således, at vi alle reelt bliver født med et fradrag – det er bare de færreste, der udnytter det, før de når op i 15-16-års-alderen. Hvis man gav forældrene muligheden for at udnytte dette uudnyttede fradrag for børnene, ville man have råd til at betale, hvad det kostede, samtidig med – som jeg forudså før – at priserne ville falde. Det ville så også betyde, at det kun er dem, der har et reelt behov for pasning, der ville efterspørge pasningen. Væsentligst er det, at forældrene får en reel valgmulighed mellem offentlig pasning, privat pasning og egen børnepasning. Der skal være ligestilling mellem alle forældre.

Fremskridtspartiet ønsker som bekendt, at vi skal bruge pengene på dem, der virkelig har behov for hjælp. De, der kan klare sig selv, må til gengæld også klare sig selv. Hvis regeringen og et flertal her i Folketinget – og det tyder det jo på der er – vil fastholde, at der skal ydes tilskud til børnepasning, er det måske en idé, at man kun gav tilskud og tilbud om børnepasning i de tilfælde, hvor det er nødvendigt, at børnene bliver passet. Det er jo egentlig helt skørt, at børn af forældre, som er arbejdsløse, fylder op i institutionerne, samtidig med at børn af forældre, der har arbejde, ikke kan blive passet med den risiko, der er, for at disse forældre så mister deres arbejde eller på anden måde må gå i hi i en periode. Det er ikke hensigtsmæssigt.

Vi har i Fremskridtspartiet udfærdiget følgende forslag om motiveret dagsorden:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at det stigende skattetryk og den stigende institutionalisering af børnepasning har haft den ulykkelige effekt, at forældre er dem, børnene faktisk ser mindst til, opfordrer Folketinget regeringen til

- at nedsætte indkomsts-katten så meget, at forældrene igen kan leve af én indkomst og dermed selv bestemme, om den ene vil være hjemmegående forælder
- at fremsætte forslag, der sikrer fri konkurrence mellem offentlige børnepasningsordninger, private børnepasningsordninger og egen børnepasning ved at indføre fuld brugerbetaling for børnepasning og
- at indføre et familiefradrag, således at forældrene kan benytte børnenes uudnyttede personfradrag, hvilket sammenholdt med nedsættelse af indkomsts-katten kan muliggøre en afskaffelse af børnefamilieydelsen.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 3).

Formanden:

Der er nu stillet følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår herefter i forhandlingerne.

Bruno Jerup (EL):

Det er en relevant forespørgsel, SF har stillet, bl.a. fordi der burde være en naturlig opfølgning på den debat, vi havde den 7. februar 1995, hvor Enhedslisten, SF og regeringen lavede en fælles dagsorden om børne- og familiepolitik. Vi havde forventet, at regeringen tog en sådan dagsorden alvorligt, men kan konstatere, at det var endnu et af regeringens løfter, som ikke kunne holde et halvt år. Jeg tænker bl.a. på mange af de andre løfter, som regeringen i tide og utide giver de unge, de arbejdsløse, pensionisterne, de sindslidende og andre.

I dag skal vi endnu en gang vurdere pasningsgarantien. Vi kan konstatere, at den ikke er opfyldt på nuværende tidspunkt, og at den næppe bliver det inden årets udgang, og det til trods for at kommunerne har udvist en ganske ubehagelig fleksibel holdning med hensyn til at forringe forholdene i daginstitutionerne. Det er et stort problem i den sammenhæng, at kvaliteten af daginstitutionstilbudene, som forældrene skal betale dyrt for, bliver forringet i kommunerne. Situationen i mange kommuner er på

nuværende tidspunkt, at ventelisterne forøges, også selv om man ser bort fra den årlige sæsonsvingning, som bl.a. betyder, at der skulle være færre børn på venteliste på denne årstid.

Der er også et pres på dagplejen. Noget af grunden til denne udvikling skyldes, at der er flere børn, men det er også en kendsgerning, at forringelsen af orlovsordningerne på landsplan har været med til, at der er flere børn på ventelisterne. At mange kommuner har sænket det tilskud, som de giver oven i orlovsordningerne, har også været en medvirkende faktor. Det erkender socialcheferne bl.a. på deres møde for ganske nylig den 22.-24. oktober, men det er også en melding, som man kender fra en række kommuner i dette efterår.

Ud over det har socialcheferne også på deres årsmøde lagt op til en meget kreativ fortolkning, bl.a. af bygningsreglementet fra april 1995 – et reglement, som flere kommuner allerede har fundet ud af at vride. Det bliver bl.a. vredet sådan, at man kan putte flere ind i de eksisterende institutioner ved at begynde at lave nye opmålinger af kvadratmetrene og ved at måle ting med i lokalerne, som ellers ikke hører under bygningsreglementet efter Enhedslistens opfattelse.

Men børn skal ikke være kastebold for tilfældige politiske beslutninger, besparelser og nedskæringer. Der skal være plads, rum og udfordrende omgivelser. Undersøgelser viser, at når man kommer ned under 3 m² pr. barn, får det negative konsekvenser for børnenes hverdag. Konsekvensen er flere syge børn, hvilket også har en indvirkning på forældrenes fravær fra arbejde.

På nuværende tidspunkt er der ingen lov, som sikrer børnene fysisk i daginstitutionerne. Det er op til socialchefernes kreative fortolkning, bl.a. af det reglement, jeg nævnedes før. Man kan vælge, om man vil måle kosteskabe, køkkener og personalelokaler med for at kunne skaffe ekstra kvadratmeter, så man kommer op på de 3 m², der står at der skal være i vuggestuer, og 2 m², som der står der skal være i børnehaver.

På den måde har man f.eks. i Københavns Kommune formået at finde 1.000 ekstra pladser, men det er børnene, der betaler prisen for denne kreativitet. Det skal der laves om på.

Kvalitet i en daginstitution er naturligvis andet end kvadratmeter. Der skal også være et fornuftigt indhold i pasningstilbudet. Det må ikke bare være en opbevaringsforanstaltning.

Der skal være ordentlige personalenormeringer, børnene skal være medbestemmende om, hvad der skal foregå i dagpasningen, og de skal have ordentlige relationer til andre børn og til voksne.

I nogle kommuner har man gentagne gange fradømt grupper af forældre plads i daginstitutionerne, bl.a. arbejdsløses børn. Vi er nødt til at understreges fra Enhedslistens side, at spørgsmålet om en daginstitutionsplads ikke kun er et spørgsmål om, at der skal være en opbevaring i et vist tidsrum, mens forældrene er på arbejde, men i lige så høj grad et spørgsmål om, at der skal være et kvalitativt tilbud til barnets personlige udvikling. Den personlige udvikling, som institutionen er med til at påvirke, skal naturligvis ses i samspil med forældrene og forældrenes opgave som de primære ansvarspersoner for børnene.

Enhedslisten mener, at sikring af daginstitutionspladser til alle er en samfundsopgave. Det handler både om at sikre en plads, men også om, at der skal være plads fysisk set, dér hvor man har fået en plads, ligesom der skal være kvalitet i det tilbud, som barnet skal have. Det skal ikke bare være en opbevaringsordning, som jeg nævnedes.

Derfor er Enhedslisten af den opfattelse, at ventelisterne skal nedbringes uden at forringe kvaliteten; faktisk er kvaliteten i mange institutioner så kritisabel, at den omgående burde forbedres.

Vi skal have ændret forældreorlovsordningen, så forældre kan tage orlov på et beløb svarende til den maksimale dagpengesats. Den ret til forældrelov, der findes i dag, er for mange familier ikke en reel ret, fordi man går betragteligt ned i løn.

Enhedslisten mener, at der skal være lovfæstede minimumsregler for de fysiske rammer, så man løfter den nuværende standard og forhindrer fremtidig forringelse i kommunerne.

Arbejds miljøloven skal gælde for børn i institutionerne – eventuelt sådan, at forældrebestyrelserne på børnenes vegne har den kompetence, som der ligger for de ansatte i institutionerne i dag.

Der skal være lige ret til institutionspladser også for arbejdsløses børn. Alle mulige kreative forslag til udelukkelse skal forbydes ved lov.

Enhedslisten er endvidere af den opfattelse, at det nuværende børneråd skal udvikle sig til en egentlig børneombudsmandsinstitution med en børneombudsmand. Vi har tidligere fremsat

lovforslag om en sådan og vil ved passende lejlighed genfremsætte dette forslag. Det er vores faste overbevisning, at en sådan ombudsmandsinstitution vil være en løftestang for børns rettigheder i det danske samfund.

Til slut: Enhedslisten vil stemme for den af SF foreslåede dagsorden. Det er en dagsorden, som på væsentlige punkter rører ved nogle af de problemer, som jeg har nævnt i min ordførertale. Vi mener, det er godt, at der kommer en retsgaranti omkring institutionspladser, og at der også kommer en sikring for, at der er en kvalitet i pasningsstilbudet. Det gælder selvfølgelig både i kommuner og amter. Enhedslisten har tænkt sig at stemme for den af SF foreslåede dagsorden.

Sonja Albrink (CD):

Regeringen er ofte blevet gjort til skydeskive for sine gode intentioner på børnepasningsområdet på en facon og i et omfang, der skyder vildt over målet.

Det har endnu aldrig været muligt både at blæse og have mel i munden, og man kan lige så lidt både have kommunalt selvstyre, hvor daginstitutioner og børnepasning er udlagt til lokal beslutningskompetence, og så diktere fra centralt hold, præcis hvornår og hvordan en landsdækkende pasningsgaranti skal realiseres.

Regeringen kan fremsætte hensigter og henstillinger og sørge for, at de økonomiske forudsætninger er til stede ved indgåelse af økonomi-aftalerne med kommunerne, men herefter er og bliver det op til kommunerne at træffe beslutning om, hvordan de vil bære sig ad, hvis der da ellers overhovedet skal være nogen mening i det kommunale selvstyre.

Når det så er sagt, vil jeg gerne takke forespørgerne for at have stillet denne forespørgsel, og ikke mindst vil jeg gerne have lov til at takke socialministeren for sin flotte besvarelse af den.

Det fremgår jo, at vi aldrig tidligere har været nærmere målet om, at der landsdækkende er pasningsmuligheder for alle børn i alderen 1-5 år, hvis forældrene ønsker det. Det synes jeg er overordentlig vigtigt at slå fast. Det er det generelt, fordi det er et af de rammevilkår, der skal være i orden, både for familiernes skyld, og for at arbejdsmarkedet kan fungere, men det er det også, fordi der i den senere tid har været avisoverskrifter, der bestemt ikke var særlig rare. Der var overskrifter som: Børn i trængsel, Udstødte børn lades i stikken, eller Ingen hjælp til børn i krise.

Hvis ikke vi kan tilbyde vore børn ordentlig omsorg og pasning og give dem den stimulerende, de har brug for under opvæksten, bl.a. med pasningsordning af ordentlig kvalitet, vil der komme flere af dens slags foruroligende meldinger, og vi vil komme til at høre meget mere om helt uacceptable forhold ude i skolerne, som vi også hører om i denne tid.

Børns opdragelse, omsorg for børnene og alt andet, der hører til at have børn, er først og fremmest forældrenes ansvar – selvfølgelig er det dét – men samfundet skal altså stille med de omtalte rammevilkår, og det må ikke kunne siges, at de svageste lades i stikken.

Derfor er jeg også tilfreds med det, socialministeren sagde i sin besvarelse angående amternes ansvar for, at de 73 handicappede børn i alderen 1-5 år, der står på venteliste, snarest får de tilbud, de har brug for. Det er simpelt hen for dårligt, at vi svinger her.

Alt i alt mener CD, det er en positiv redegørelse, socialministeren er kommet med, og vi er enige med ministeren i, at regeringen har gjort sin del. Der er lys forude, og langt de fleste af kommunerne vil gerne servicere de yngste medborgere og er også i stand til at nå målet. De kan, hvis de vil. Forudsigelsen i januar var, at 200 af landets 275 kommuner ville have pasningsgaranti inden årets udløb. Det vil sige, at der stadig væk er en rest, og derudover vokser behovet for pladser. Derfor mener vi i CD, at det er ønskeligt med en forlængelse af tilskudsordningen efter bistandslovens § 63 a.

Ved forespørgselsdebatten om børne- og familiepolitikken for et år siden gav jeg på CD's vegne udtryk for, at ordet pladsgaranti også gerne skulle betyde, at der rent fysisk er plads nok til børnene i børnehaven, og hvor det nu måtte være. Mange steder har man været rundt med centimetermålet og har målt og målt med nidkærhed, indtil der var kvadratmeter nok til at stuve et ekstra antal børn ind. Det kan altså ikke være rigtigt, hvis man går for vidt i den øvelse. Ungerne skal vel ikke lege burhøns? Jeg er bange for, hvad det kan få af konsekvenser for deres sundhed og trivsel. Også derfor vil vi i CD plædere for videreførelse af tilskud til privat børnepasning. Det kan være en ventil, der kan bruges til at skabe lidt luft i systemet, hvis ellers kommunerne vil. Det bestemmer de jo selv. Det er deres afgørelse, såfremt ordningen bevares.

Jeg sagde for lidt siden, at regeringen havde gjort sin del, men her til sidst er det også rimeligt at erindre, at opgørelsen fra januar 1991-95

viser et plus på 100.000 pladser flere. Det svarer til en vækst på omkring 30 pct. og er den største udbygning nogen sinde. Ventelisterne har samtidig det laveste niveau nogen sinde, siden man indførte opgørelser. Så kommunerne har heller ikke ligget på den lade side.

Jeg skal slutte med at sige, at CD ikke kan støtte den af SF foreslåede dagsorden, ej heller den af V og K og den af Enhedslisten foreslåede dagsorden.

Poul Nødgaard (DF):

Man kan jo sige, at den diskussion, der har fundet sted her i dag, jo sådan set har været interessant, og vi erkender også fra Dansk Folkeparti, at der er et stort problem med hensyn til børnepasningen. Jeg synes, at det, der er kommet alt for lidt frem i debatten i dag, er såkaldte alternative løsninger til at få passet børnene. Det bringer mig frem til det, som Venstres ordfører, tror jeg det var, også var inde på, nemlig at løsningen af disse problemer ikke er at opføre den ene bygning efter den anden til pasning af børn – det tror vi ikke på.

Det er altid rart at tage et jordnært eksempel: I Ringsted Kommune arbejder vi også i øjeblikket med disse problemer og vil også løse dem ved et borgerligt flertal. Vi har så kastet vores blik på nogle eksisterende velegnede bygninger til at løse vore børnepasningsproblemer. Det vil jeg gerne bringe ind i debatten og også fremføre som noget, jeg synes er uhyre vigtigt: at man kan passe børn på mange måder. Der vil jeg gerne sige som noget helt centralt, at forældrene altid skal være i fokus, når vi diskuterer disse problemer. Jeg ved fra samtaler med mange forældre, der har disse problemer inde på livet, at de er meget modtagelige over for, at man finder nogle gode alternative løsninger.

Men det, der er væsentligst for mig at få slået fast i debatten i dag – selv om det er udmærket, at Folketinget diskuterer de andre ting – er og bliver det kommunale selvstyre, og at det er kommunerne, der inden for deres økonomiske rammer løser disse problemer.

Så må jeg sige, at hvis der er et flertal i befolkningen i den pågældende kommune, som ikke er tilfreds med den måde, som kommunalpolitikkerne har løst problemerne på gennem en 4-årsperiode, så har man jo en stemmeseddel i efteråret 1997, hvor man kan gå hen og afgøre, om man vil have nogle andre mennesker til at løse problemerne i den pågældende kommune.

Jeg er sådan set også ked af – men alle har lov at sige, hvad de vil – når man specielt fra den socialdemokratiske ordførers side bruger udtrykket pasningsgaranti og nævner antallet 203 kommuner osv. Jeg kunne godt lide at se en underskrift fra 203 danske kommuner på, at de vil skrive under på disse pasningsgarantier. Det tror jeg ikke man vil skrive under på. Der er sikkert 203 kommuner, der udtaler, at de forfærdelig gerne vil løse disse problemer, men derfra og så til, at der er pasning fra dag til dag, når folk har det problem, tror jeg ikke på.

Som en konsekvens af det, jeg har sagt her, må jeg nok sige, at de dagsordener, der er foreslået her i dag, slet ikke burde have været her. Vi kunne bare have taget en diskussion om tingene og derved rose regeringen for, at den ikke kommer flyvende med en dagsorden også. Det er udmærket, at vi har diskuteret det. Jeg synes bare, vi skulle lade diskussionen stå. Det, vi siger her fra Folketingets talerstol, bliver jo også refereret ude i landet. Så kan man se, hvad vi mener om disse ting.

Om dagsordenerne både fra den ene og den anden og den tredje vil jeg sige, at de ikke har vores sympati ud fra den grundholdning, at vi taler om et problem, der må løses i de enkelte kommuner. Jeg vil endnu en gang sige til hr. Søvnald, at jeg er lidt forbavset over, at SF kører frem med bål og brand her. Hr. Søvnald har været en fremtrædende kommunalpolitiker i Kolding, og hvis vi forestillede os, at han var det endnu, tror jeg faktisk, han ville have sig frabedt, at Folketinget i dag stod og diskuterede, hvordan hr. Søvnald som socialudvalgsformand i Kolding Kommune skulle tackle disse problemer. Det ville hr. Søvnald have frabedt sig og sagt: Dem løser vi her på bedst mulig vis.

Ud fra det vil jeg sige, at vi kunne diskutere denne sag længe endnu, men jeg vil slutte her med at sige, at vi gerne vil være med til at løse problemerne, men de skal løses på kommunalt plan.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Der er fremsat to forslag om motiveret dagsorden, som jeg skal give Venstres melding på. Jeg kan sige, at Venstre vil stemme imod SF's dagsorden. Hr. Villy Søvnald har via dagsordenen og det talte ord her fra talerstolen gjort det til et spørgsmål om en egentlig grundlovssikret ret ved at henvise til folkeskoleområdet. Da vi ikke synes, der skal være en grundlovsændring lige

henne om hjørnet, og da det i øvrigt økonomisk er et meget vidtgående forslag, kan Venstre ikke støtte det.

Vi kan heller ikke stemme for Fremskridtspartiets forslag om motiveret dagsorden. Vi finder, at der i forslaget er nogle elementer, som ligner det, vi gerne vil i retning af større frihed, men det indeholder også nogle andre elementer, som vist kræver en ny samfundsorden.

(Kort bemærkning).

Peder Sass (S):

Jeg skal indledningsvis sige, at Socialdemokratiet ligeledes, som jeg har nævnt tidligere, ikke kan støtte SF's dagsordensforslag, og vi kan heller ikke støtte Venstres og Det Konservative Folkepartis forslag, idet det for vores vedkommende netop betyder utrolig meget, at man sikrer, at der er kvalitet i børnepasningsordningerne, og det har vi ikke nogen sikkerhed for at der er i den begrundelse, der er givet for Venstres og Det Konservative Folkepartis forslag.

Vi kan heller ikke støtte Fremskridtspartiets forslag, og så skal jeg alene sige til hr. Poul Nødgaard, at vi oplever fleksibiliteten i kommunerne. Vi oplever, som jeg har sagt tidligere, at der i kommunerne har været udvist en stor fantasi med at skabe en vifte af alternative børnepasningsordninger med hensyn til udflytterbørnehaver, de omtalte grønne bus-ordninger, de grønne børnehaver osv. Så der er altså en stor fleksibilitet og en meget stor kreativitet med hensyn til at finde nogle alternative måder at tilbyde børnepasning på.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg skal blot meddele, at Det Konservative Folkeparti ikke kan støtte den af SF foreslåede dagsorden, og det samme gælder den, som Fremskridtspartiet har foreslået.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.57

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

I betragtning af den debat, vi havde i formiddags, om de her problemer, hvor jeg sagde en hel del ting om, at forældrene skal stå i fokus i den her situation, og i respekt over for det kommunale selvstyre, vil Dansk Folkeparti gerne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag, der sikrer forældrene et reelt frit valg mellem offentlig, privat eller egen pasning af børn.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen«.

(Dagsordensforslag nr. D 4).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår herefter i forhandlingen.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Der har under debatten ikke været direkte spørgsmål til mig, men der er i hvert fald en misforståelse, jeg gerne vil rette her fra talerstolen. Der er ikke tale om, at regeringen på noget tidspunkt har afgivet et løfte, når vi snakker om at sikre det nødvendige antal pasningstilbud til de forældre, der har børn i alderen 1-5 år.

Vi har hele tiden talt om, at vi har et ønske, og vi har en målsætning, som vi vil arbejde ihærdigt for. Det var også det, der var resultatet af den debat, vi havde i februar måned, hvor Folketinget pålagde regeringen at forhandle med KL med henblik på at opfylde den målsætning, og det er det, vi har gjort. Regeringen gik til de forhandlinger med Kommunernes Landsforening for at opnå, at der blev sikret det nødvendige antal dagtilbudspladser til børn mellem 1 og 5 år, og det er på den baggrund, jeg mener at jeg kan sige, at vi har tilvejebragt vores del af det grundlag, der er nødvendigt for at sikre det nødvendige antal pladser. Vi har gennem både den økonomiske politik og den vækst, det har betydet i kommunerne, og igennem de aftaler, der er lavet med de kommunale organisationer, sikret et langt større økonomisk råderum for de enkelte kommuner.

Jeg vil sige til hr. Villy Søvnald, der begyndte at opstille nogle regnestykker, også et regne-

stykke der gik ud på, hvor mange pladser man kunne få for de 400 mio. kr., som det ser ud til, at kommunerne har afsat i 1996 til børnepasning, at så vidt jeg kan skønne, bygger det regnestykke på, at man tager udgangspunkt i de dyreste pasningstilbud. Og der er jo forskellige pasningsformer, hvoraf nogle koster mere end andre, og det skal man selvfølgelig også være opmærksom på, når man laver sådant et regnestykke.

Men det, det nu drejer sig om, er at sikre, at kommunerne så også følger op på de økonomiske forhandlinger med regeringen og bruger de økonomiske muligheder, de har fået i de forhandlinger, og viser, at der er en vilje til at opfylde målsætningen. Og det ser ud til, at den vilje er til stede. Vi er nået meget længere, og jeg er sikker på, vi kommer meget tæt på målet i løbet af 1996.

Men jeg har hele tiden sagt, at regeringen ikke vil lovgive om det her spørgsmål, men at vi skal bygge på forhandlingerne med kommunerne, og at det vil være forkert at gå ind og lovgive om det her spørgsmål.

Jeg vil egentlig godt sige til SF og til SF's ordfører, at jeg tror, det er meget vigtigt, at man i de diskussioner og uenigheder, der måtte være, holder fast i, at man er enig i en målsætning. Det stykke politiske arbejde, regeringen har gjort, har bragt os meget tættere på den målsætning. Jeg tror, at SF gør sin egen politik en bjørnetjeneste, hvis man ikke holder fast i nogle proportioner. Jeg tror, at den uenighed trods alt bunder i nogle mindre forskelle på baggrund af en grundlæggende enighed, der også kommer til at bygge på en accept af og en anerkendelse af, at regeringen faktisk er nået meget langt i at sikre forældre meget bedre pasningsmuligheder for deres børn.

Hvis ikke man gør det, hvis ikke man holder de proportioner fast, så spredt man faktisk mere mismod og forvirring i befolkningen, end der overhovedet er grundlag for, og på den måde kommer man også til i virkeligheden at undergrave det, SF selv arbejder for.

Hr. Poul Nødgaard sagde, at det var nødvendigt at have forskellige pasningsformer til børn og et mere varieret udbud. Der blev bl.a. nævnt den mulighed, at man brugte eksisterende bygninger og indrettede dem til børnepasning. Nogle af de muligheder, jeg nævnte, som regeringen netop havde givet kommunerne, var bl.a. en mulighed for særlig støtte gennem lån og leje til at indrette eksisterende bygninger til børne-

pasning, så det ønske har vi faktisk allerede imødekommet.

På samme måde kan jeg sige til Venstres og Det Konservative Folkepartis ordførere, at vi jo også har været med til at acceptere og videreføre puljeordningerne, som netop giver kommuner og forældre forskellige muligheder for at indrette børnepasning på andre måder end de mere traditionelle, altså børnehaver og vuggestuer, men de ordninger er jo ikke blevet brugt i et særlig stort omfang. De er blevet brugt i et vist omfang, og det ser ud til at være et fint supplement lokalt til de kommunale pasningstilbud. Men der er jo ikke noget til hinder for, at man kan bruge de puljeordninger, som nu eksisterer, og på den måde få et mere varieret udbud.

Så vil jeg bare til slut minde om, at vi havde en debat om børne- og familiepolitik i februar måned i år, at spørgsmålet om det nødvendige pasningstilbud kun er en del af en samlet børne- og familiepolitik, og at den dagsorden, et flertal i Folketinget vedtog på det tidspunkt, jo også havde en række andre punkter, som bl.a. handlede om kvalitet i dagtilbud og om de mest udsatte børn og unge. Dengang glædede jeg mig over den enighed, der var omkring nogle af de andre spørgsmål i børne- og familiepolitikken, og det synes jeg vi stadig væk skal holde fast i. Der er stadig væk vigtige opgaver, der skal løses, og vi er godt i gang med at løse de opgaver. Vi har en vigtig forpligtelse til at holde fast i nogle af de andre punkter omkring børne- og familiepolitikken, som jeg håber vi fortsat kan arbejde sammen om.

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal kommentere forskellige dele af debatten fra i formiddags. Jeg vil sige til Socialdemokratiets ordfører, hr. Peder Sass, at jeg synes, der bliver tegnet et kolossalt urealistisk billede, og det er også et svar til socialministeren. Hr. Peder Sass sagde, at vi er på vej, men det kan blive en rigtig spændende diskussion om, hvor vi er på vej hen.

Når man tager udgangspunkt i ventelistetalene fra 1. januar 1995, så er det rigtigt, at der var 12.000, men det er lige så rigtigt, at det mest kvalificerede gæt i dagens situation er, at vi står med ventelister på mellem 20.000 og 25.000. Det drejer sig om en tredjedel af kommunerne, og billedet er endnu værre end bare tallet, fordi det ofte er de meget befolkningstunge kommuner, der ikke i dag har nogen pasningsgaranti.

Situationen er også, at de penge, der er afsat, de små 400 mio. kr., ikke engang er nok til at dække den demografiske udvikling næste år, hvis den er lige så stor som i år. Hvis børnefødselstallet holder den samme højde, som det har haft i 1995, vil det sige, at situationen ikke bliver forbedret. Vi er ikke på vej mod en pasningsgaranti, slet ikke i 1995, men heller ikke i 1996.

Jeg tør godt forudsige, at vi vil opleve et 1996, hvor vi bevæger os stadig længere væk fra målsætningen om en pasningsgaranti, medmindre regeringen er villig til at foretage sig noget, og man må jo sige, at dagen i dag ikke har været fyldt af løfter.

Det, man kan konstatere, er, at Socialdemokratiet har frafaldet løftet om 1995. Der var et udsagn både fra hr. Peder Sass og socialministeren, der lød: Måske når vi det i 1996. Jeg tør vædde på, at får vi en debat næste år på det her tidspunkt, så bliver det udskudt et år – måske til 1997. Jeg vil godt sige, at det er utilfredsstillende. Det er under alle forhold utilfredsstillende, ikke kun for SF, men også for de børnefamilier, hvis dagligdag bliver langt mere træls, end den behøvede at være.

Jeg skal sige til hr. Erik Larsen, der talte om de selvejende institutioner, der ikke får rum nok. Jeg ved ikke, hvad hr. Erik Larsen tænker på. Et af de kendte steder, hvor Venstre har borgmesterposten, er jo Søllerød. Det var formentlig ikke Søllerød, der var inde i overvejelserne. Der er jo et drabeligt slagsmål i gang mellem de selvejende daginstitutioner og kommunen på den måde, at kommunen forsøger at diktere de selvejende daginstitutioner nogle betingelser, som de selvejende daginstitutioner ikke ønsker.

Så har vi haft diskussionen fra Venstre, som egentlig hver gang opfatter det som et forsøg på at snakke uden om det egentlige, nemlig en diskussion om at lade pengene følge barnet, oven i købet uden at det koster de familier, der i dag benytter daginstitutionerne, noget. Jeg glæder mig til at se regnestykket på Venstres reform. Det er en ganske dyr reform.

Jeg er også helt enig i hr. Bruno Jerups betragtninger om, at hvis det, man vil, er at tilbyde 1.000 kr. til en på arbejdsmarkedet for at vende tilbage, så tror jeg ikke, det bliver så voldsomt dyr en reform, for så tror jeg næppe, der er nogen, der bytter en arbejdsindtægt med 1.000 kr. om måneden.

Jeg bemærkede også, at Venstres position er, at der skal være større fleksibilitet i betalingen

på den måde, at vi skal have et daginstitutionssystem – det må jo blive resultatet – hvor vi skiller børnene ad, så børn fra de forældre, der har råd til at betale, skal gå i de forholdsvis dyre daginstitutioner og modsat.

Jeg vil godt spørge: Er det virkelig Venstres børnepolitiske grundbetragtning, at det er klogt at begynde at adskille helt små børn i dem, der skal klare sig flot i det her samfund, og dem, der ikke skal klare sig?

Så udtrykte hr. Erik Larsen ønsket om, at regeringen ville tage Venstre i hånden, og han troede, at det ville berede glæde rundt om i landet. Jeg er af den modsatte opfattelse. Jeg tror, at store dele af de danske børnefamilier vil opfatte det som en trussel.

Det, de har erfaring for, er, at hver gang den nuværende regering laver forlig med Venstre og De Konservative som f.eks. sidste år ved finanslovforliget, så betyder det markante forringelser for børnefamilierne. Det, der blev forringet sidste år, var søskenderabatten, hvor det dyreste barn kommer til at betale den fulde pris.

Det var orlovsordningerne, hvor satsen, man modtager for at gå på forældreorlov, blev sænket fra 80 pct. af dagpengene til 70 pct. af dagpengene. Jeg tror altså ikke, der er ret mange børnefamilier, der ser noget særligt perspektiv i at få forringet økonomien, idet hovedparten formentlig også af Venstres vælgere og medlemmer nemlig vælger at få passet deres børn i en daginstitution.

Efter det mundede hele debatten ud i en større religionskrig om forskellige trosretninger. Det skal jeg ikke kommentere så meget, for der er jo som bekendt religionsfrihed. Jeg synes ikke, det er et særlig solidt svar til de forældre, der står med et konkret problem, at bevæge sig ud i meget teoretiske trosretninger om, hvad der er bedst for børn.

Det, der er hovedproblemet, er, at de familier, der står og venter, ikke kan finde noget som helst, der minder om et svar i Venstres og De Konservatives indlæg i dag. Det, der er endnu mere bekymrende, er, at de samme forældre ikke kan finde noget som helst, der minder om et svar i regeringens positioner i dag. Det er trist. Det er oprigtig trist.

Jeg skal ikke sige så meget til hr. Bendt Bendtsen, som i høj grad gjorde det til en debat om det kommunale selvstyre. Jeg har redegjort for, at SF ikke opfattede det som et voldsomt indgreb i det kommunale selvstyre, at hvad angår børn, der møder 1. august og skal undervises, er det

en kommunal pligt at give undervisning til dem, der ønsker det.

Jeg ved ikke, om hr. Bendt Bendtsen er stødt på protester imod det indgreb i det kommunale selvstyre. Jeg ved jo, at hr. Bendt Bendtsen samtidig er byrådsmedlem og på den måde er tæt på. Jeg skal sige, at i hele den periode, jeg sad i et byråd, har jeg aldrig hørt nogen protester imod det indgreb i det kommunale selvstyre.

Jeg tror, man skal passe på med at gøre det kommunale selvstyre til et mantra, der dækker over ting, som ikke er tilfredsstillende, og det er ikke tilfredsstillende at have en situation, hvor så mange børn skal vente, som tilfældet er i dag.

Hr. Bendt Bendtsen spurgte også, om tolkningen af det principprogram, der hedder »Mennesket frem for systemet«. Jeg synes egentlig, det ligger i lige forlængelse af det slagord at give de mennesker større magt, end de har i dag. Giv de forældre, der ønsker en pasningsplads, en formel ret til at få den pasningsplads, og det er jo det, vi har argumenteret for.

Jeg skal så kvittere for fru Vibeke Peschardts indlæg. Jeg synes, det var meget regulært. Fru Vibeke Peschardt sagde direkte, at pasningsgarantien ikke kan nås. Jeg vil godt kvittere for ærligheden. Hun begrundede det med, at regeringen har et sparemål på 4 mia. kr., der skal nås, og tilføjede så: Det skal børnefamilierne så betale for i form af ventelister.

Men det er jo mere indviklet end som så. Jeg vil godt tilbyde fra SF's side, at i forhold til de kommende finanslovforhandlinger vil vi gerne hjælpe regeringen igennem med besparelser på 4 mia. kr. Vi vil oven i købet gerne gøre det i en situation, hvor vi leverer pengene, samtidig med at vi vil spare 4 mia. kr. til at sikre pasningsgarantien.

Det tilbud står åbent, når vi skal i gang med de kommende finanslovforhandlinger. Jeg håber, at regeringen forstår den melding, for så er vi nemlig dér, hvor sagen er reel, altså om man vil det her eller ikke vil det.

Hr. Tom Behnke holdt en tale under overskriften fuld brugerbetaling. Jeg antager, at hr. Tom Behnke er bekendt med, at det betyder, at vi får vuggestuetakster på mellem 5.000 kr. og 7.000 kr. om måneden. Jeg tror, det løser venteliste-problemet meget hurtigt – så vidt er jeg enig med Fremskridtspartiet – men på den måde, at vi næppe har andet end børn af fantastisk velhavende forældre, der fremover frekventerer vores vuggestuer.

Ellers synes jeg, det taler for sig selv. Der er meget langt fra Fremskridtspartiet til SF i de børnepolitiske standpunkter. Jeg vil ikke engang forsøge på at bygge bro. Det gælder også det grundstandpunkt fra Fremskridtspartiet, der hedder, at arbejdsløse børn skal negativt særbehandles og smides ud. Jeg synes, det er en fantastisk holdning til børn og for den sags skyld også til forældre, at børnepolitikken skal være afhængig af konjunkturf forholdene i samfundet, og at børnene skal følge forældrenes vandring ud og ind af arbejdsmarkedet i dag-institutionssystemet.

Jeg vil i øvrigt gøre opmærksom på, at mange arbejdsløse har passet deres børn selv. Det er jo derfor, vi får problemer, når flere kommer i arbejde. Det er jo et udtryk for, at mange faktisk gør det, ellers ville vi ikke opleve den stigning i ventelisterne, vi oplever nu, begrundet i at mange som sagt har passet deres børn selv.

Jeg skal takke hr. Bruno Jerup fra Enhedslisten for støtten.

Jeg skal sige til fru Sonja Albrink, som gjorde noget ud af specielt spørgsmålet om den fysiske plads, børnene har. Jeg vil sige til fru Sonja Albrink, at det lige præcis er det, vores sidste del af dagsordenen er rettet imod, nemlig sikkerhed for, at vi ikke fortsat støver børn sammen som burhøns med pladsforhold, der er urimelige.

Vi har regler for, hvor mange kvadratmeter de ansatte skal have. Vi har ingen regler for, hvor mange børnene skal have. Når vi ved, at børns trivsel og sundhed er afhængig af, at de også har plads, så er det i hvert fald tankevækkende.

Jeg skal så runde af med fem konklusioner. Vi står i dag i en børnepolitisk situation, hvor regeringen begår et eklatant løftebrud. Vi hørte socialministeren sige, at regeringen ikke har afgivet noget løfte. Så ved jeg ikke, hvordan man afgiver løfter. Det er i hvert fald af hele befolkningen blevet opfattet således, at regeringen ved udgangen af 1995 vil sikre, at vi ikke længere har ventelister. Det er helt sikkert, og regeringens repræsentanter har ikke protesteret, når man fremlagde den tolkning.

Det er en eklatant fejlvurdering, hvis regeringen tror, at vi bevæger os imod en pladsgaranti – vi bevæger os væk fra en pladsgaranti. Jeg tør godt garantere, at når vi når udgangen af 1996 med de tal, der nu ligger, så står vi med ventelister på mellem 20.000 og 30.000. Regeringen har som mulighed for at nå sine mål om en plads-

garanti ikke et samarbejde med Venstre og De Konservative. Jeg vil i øvrigt godt høre, hvad regeringens kommentarer er til at lade pengene følge barnet. Jeg har forstået, at de 100 mio. kr., Venstre og De Konservative vil kaste ind i finanslovdebatten på det her område, er alvorligt ment. Det er noget, man vil have igennem. Hvad siger regeringen til det? Vil man afvise det? Og vil man lave et forlig på det her område med venstrefløjten, der sikrer, at forældrenes ønsker tilgodeses?

Jeg skal så runde af med at sige, at fru Peschardt havde et ønske om, at det her ikke blev diskuteret yderligere i Folketinget. Det kan jeg da godt forstå. Det må være en pinlig diskussion for en regering, der har givet så kontant et løfte, at blive mødt med, at løftet ikke blev holdt. Jeg vil modsat sige, at det er klart, at debatten vil blive rejst – ikke kun her i Folketinget – for så længe løfter ikke overholdes, er det Folketingets pligt at erindre regeringen om de løfter, der bliver afgivet.

Jeg skal sige, at vi stemmer imod de andre dagsordener.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Må jeg starte med at sige, at jeg har stor respekt for hr. Villy Søvndals socialrealistiske indsigt. Men når den indsigt bliver brugt til at ville bestemme, hvad børnefamilier i dette land skal mene om deres egen situation, så må jeg sige, at jeg er dybt forundret; så må jeg stå af.

Når jeg refererer noget med 1.000 kr., så var det baseret på en undersøgelse, hvor det var rigtige, virkelig levende børnefamilier, der havde svaret på nogle spørgsmål. Jeg sætter mig ikke til dommer over de vurderinger, der ligger bag, men jeg har dyb respekt for, at så mange forældre i det her land har en anden opfattelse end den, der hidtil har været gældende på det her område, nemlig institutionsløsninger og atter institutionsløsninger. Det er disse mennesker, jeg gerne vil prøve at skabe luft for, så de kan tilrettelægge et liv i større harmoni sammen med deres familier og deres børn, og det skal ikke gå ud over dem, som har brug for det offentlige tilbud.

Jeg vil gerne understrege det endnu en gang og sætte en tyk streg under, at det ikke er Venstres mening.

Jeg er også af den opfattelse, at når vi taler om forældrebetaling, så er det sådan, at vi i dag har forældrebestyrelser ved hver eneste institution

og nu også ved dagplejen. Derudover er det klart, at et eventuelt ønske iblandt forældrene om en højere betaling og deraf måske højere kvalitet i tilbudene, jo ikke kommer til, som hr. Villy Søvndal antydede, at gå ud over de svageste, fordi de svageste i forvejen har fripladser i disse børnehaver og har disse pasningstilbud. Så der er for det første demokrati via bestyrelserne, og så er der den sociale sikring, som der skal være. Men det er også et spørgsmål, om det nødvendigvis behøver at være en højere betaling. Det kunne jo også være en ekstra lav betaling, men fleksibiliteten for os er det vigtigste.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Villy Søvndal bruger det traditionelle skræmmebillede, et skræmmebillede, der er forståeligt for enhver borger i dette land med bare et minimum af indsigt i regnskab og i tal. Skræmmebilledet er, at børnefamilierne jo ikke har råd til at betale den reelle pris for en vuggestueplads, for den reelle pris er et sted mellem 5.000 kr. og 7.000 kr. om måneden. Enhver, der hører hr. Villy Søvndals udtalelse, vil jo sige: »Uha, nej – det har vi søreme ikke råd til, så vi må hellere stemme på SF og lignende partier.« Men den holder ikke. Det er et blålys, man stikker i øjnene på folk.

Jeg argumenterede netop for, at i det øjeblik, hvor vi laver en fuld brugerbetaling på det her område, så skal det selvfølgelig medføre krone til krone-skattelettelser.

Derudover lancerede jeg familiefradraget, hvor hver familie for hvert barn, de har, vil få ca. 25.000 kr. ekstra om året i fradrag. Med de to tal lagt sammen, sammenholdt med at en reel fri konkurrence alt andet lige vil betyde, at priserne falder, konkurrencen stiger, og kvaliteten bliver forbedret, så har man råd til det. Det lyder næsten, som om alle i dette land efter hr. Villy Søvndals opfattelse, tror, at de næsten ikke skal betale noget i skat, men at det er nogle andre, der betaler skatten. Det er ikke tilfældet. Vi ved, at børnefamilierne er den gruppe, der betaler den største andel af indkomstskatten her i landet, så det er deres egne penge, det handler om. Hvis de fik de penge tilbage, så ville man selvfølgelig have råd til at betale, hvad det koster, samtidig med at priserne alt andet lige vil falde. Derudover skal man jo være opmærksom på, at det jo heller ikke er sådan, at de penge, som staten så får ind, pludselig bliver til nogle flere penge i statskassen. Det gør de ikke. Tværtimod.

Der er mindre i statskassen, end man får ind, fordi man også skal betale en masse renter af den gæld, som et flertal her i Folketinget har stiftet gennem årene.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Bendt Bendtsen for en kort bemærkning. Og der er meget støj i salen.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg vil gerne sige, at debatten i dag har vist, at SF ønsker en ensretning i børnepasningen, idet man udelukkende ønsker de offentlige institutioner. Det er det, vi hører i dag med de tiltag, man ønsker for at løse problemerne ude omkring i kommunerne.

Vi var enige med SF om intentionerne i det positive i at kunne få passet sine børn, hvis man var udearbejdende. Men i dag må vi bare konstatere, at den frihed ikke rækker til fra SF's side at lade forældrene træffe dette valg. At give forældrene muligheden for at vælge mellem offentligt og privat – så langt rækker friheden for SF ikke; det har vi fået cementeret i dag.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal svare hr. Bendt Bendtsen med at sige, at virkelig respekt for forældrenes valg vel betyder, at man opfylder de ting, de ønsker.

Må jeg ikke godt spørge hr. Bendt Bendtsen: Er det ikke rigtigt – også de steder, hvor hr. Bendt Bendtsen færdes, altså i kommunale kredse – at dér er forældrenes ønske en daginstitution? Problemet, som gør, at vi har rejst forespørgselsdebatten, er, at det ønske, forældrene har, kan man ikke opfylde. Er det ikke et udtryk for respekt for forældrenes valg at tilgode de ønsker, forældrene har? Og hvem er det, der er formynder i det her? Er det ikke De Konservative og Venstre, som har nogle ideologiske forestillinger, som ikke er forældrenes forestillinger om, hvad der er bedst for børnene? Og det har forældrene værsgo at rette sig ind efter.

Jeg skal så svare hr. Tom Behnke, der sagde, at enhver, der hører på SF, må overveje, om de måske hellere skulle stemme på SF. Jeg skal bare sige: Det synes jeg vil være en klog tolkning.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg synes, vi har refereret til de undersøgelser i dag. Det gjorde Venstres ordfører, hr. Erik Lar-

sen, der sagde, at flere undersøgelser viser, at forældre gerne selv vil have lov til at passe deres børn, hvis muligheden er til stede. Det er den ikke inden for det gældende regelsæt, så det at gå ud og gøre sig til dommere over Danmarks forældre, gør vi ikke i Det Konservative Folkeparti. Vi mener, at forældrene skal have frihed til at vælge mellem offentligt og privat børnepasning, og det giver man ikke med det tiltag, SF kommer med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 1 af Villy Søvnald (SF) (se foran) forkastedes, idet 15 (SF og EL) stemte for, 98 (S, V, KF, RV, FP, CD og DF) stemte imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 2 af Erik Larsen (V) og Bendt Bendtsen (KF) (se foran) forkastedes, idet 42 (V og KF) stemte for, 72 (S, SF, RV, FP, EL, CD og DF) stemte imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 3 af Tom Behnke (FP) (se foran) forkastedes, idet 4 (FP) stemte for, 110 (S, V, KF, SF, RV, EL, CD og DF) stemte imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 4 af Poul Nødgaard (DF) (se foran) forkastedes, idet 7 (FP og DF) stemte for, 65 (S, SF, RV, EL og CD) stemte imod; 40 (V og KF) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 13: Forslag til lov om brug af helbredsoplysninger m.v. på arbejdsmarkedet.

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(FremSAT 4/10 95).

Lovforslaget sattes til forhandling.